

13

REVISTA
GRATUITA

CO

LORS
del territori

Núm. 13 · Abril 2019 · Publicació editada pels col·lectius **H2O**

BEL OLID EL VERS MÉS *QUEER*

L'EMPODERAMENT DEL PROPI CONY

50 ANYS DE LES REVOLTES DE STONEWALL

MARC FORTUNY

UN REFERENT GAI PER ALS JOVES ESPORTISTES

SUMARI

- 03 EDITEM
- 04 L'HOMOFÒBIA COM A MALALTIA
- 05 BEL OLID
El vers més *queer*
- 11 50 ANYS DE LES REVOLTES DE STONEWALL
- 14 L'EMPODERAMENT DEL PROPI CONY
- 18 ENTRE LES REEDICIONS I LA NARRATIVA *QUEER*
La novel·la gai catalana
- 21 LA INTERSECCIONALITAT
Una nova frontera
- 24 EL JOC DE L'ESCALA
- 26 SER LESBIANA EN UN POBLE PETIT
- 28 MARC FORTUNY
Un referent gai per als joves esportistes
- 32 TRANS ÀSIA
Una mirada a la qüestió trans als països asiàtics
- 35 ACTIVISME AMB SENTIT DE L'HUMOR
Josemola
- 36 EL BALLROOM
Caure i tornar-se a aixecar
- 38 LA PRIMERA PANSEXUALITAT?
La sexualitat indoeuropea antiga
- 40 ELS PRIMERS CÒMICS GAIS
- 42 UNA UNIVERSITAT HOMÒFOBA?
- 44 TRENCANT ESQUEMES A L'ESPORT
Panteres Grogues

COLORS DEL TERRITORI

és una revista editada conjuntament per

- H₂O, col·lectiu de lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals del Camp de Tarragona
- TALCOMSOM, associació LGTB de la Catalunya Central
- Colors de Ponent, col·lectiu LGTBIQ de Lleida
- LGTeBre, associació de Lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals de les Terres de l'Ebre.

Redacció

c/Martí Napolità, 7
Casal Despertaferro
Reus

Direcció

Jordi Monner i Faura

Consell de redacció

Ferran Benaiges (LGTeBre), Berta Mascaró (Colors de Ponent), Isàvena Opisso (TALCOMSOM), Miquel Reverte (H₂O)

Han col·laborat en aquest número

Ferran Benaiges, Robert Bonet, José Cuadrado, Francesc Escriche, Marta Font, César del Llano, Àlex Marcos, Berta Mascaró, Anna Palomeque, Piuè, Miquel Reverte, Oriol Ríos, Lluís Romero, Ricardo Saavedra, Sergi Talló, Joan Antoni Torreblanca, *Jacqueline de Tortosà*, Antoni Veciana

Il·lustració pàgines centrals

Francesc Escriche

Disseny, edició i maquetació:

Marc Argimon

Fotografies

Salvador Badiella, Nicolás Gualano, Joan Antoni Torreblanca, Shutterstock

Dipòsit legal:

T-2201-2007

Impressió:

Pereda Impressor S.L
Pamplona, 65
Barcelona

Aquest número ha estat editat amb el suport de:

Permesa la reproducció total o parcial dels articles d'aquesta revista sempre i quan es citi la font: Revista COLORS DEL TERRITORI.

COLORS DEL TERRITORI no es fa responsable de les opinions expressades pels seus col·laboradors i col·laboradores als articles i reportatges.

COLORS DEL TERRITORI és una revista gratuïta • Número 13, abril de 2019

UN MOVIMENT REACTIU

El passat gener un noi patia una salvatge agressió homòfoba al metro de Barcelona; al Brasil la ministra de torn diu que les nenes aniran de rosa i els nens de blau; a Andalusia la ultradreta intenta coaccionar els treballadors contra la violència de gènere; part del clergat i la premsa conservadora parlen del sospitós concepte d'«ideologia de gènere»; els darrers anys s'han triplicat les denúncies per *bullying* trans-fob i homòfob a Catalunya...

Amb aquest panorama podríem preguntar-nos si estem vivint un preocupant retrocés dels drets de les persones LGTBIQ. El perill existeix i és molt real, però no ens enganyem, si això passa és perquè en les darreres dècades s'han mogut moltes coses i el que estem veient no és altra cosa que un moviment reactiu. Si certs sectors ataquen tot allò que té a veure amb noves identitats i orientacions de gènere és perquè veuen en perill l'omnímode poder que han gaudit el patriarcat i l'heteronormativitat des de sempre i creuen que per aturar això tot s'hi val.

Inclús les forces autoanomenades neoliberals, de manera menys barroera que la dreta cavernària, fent-se seva la premissa del «canviar-ho tot per tal de que res no canviï», afegeixen banderes de l'arc de Sant Martí a manifestacions de caràcter involutiu i inclús, com va passar el passat febrer a Madrid, volen convertir la reivindicació homosexual en una «fiesta de interés turístico regional».

Així, podem relaxar-nos? De cap manera ja que el perill d'involució no és fictici —en un àmbit diferent hem pogut veure les conseqüències de l'actitud reactiva de tot un Estat enfront d'un intent de votar— i haurem d'estar atents per evitar passos enrere. I cal no caure en el parany de, per por a provocar un efecte bumerang, aturar o alentir les nostres reivindicacions. En uns moments de canvis permanents és imprescindible que ens empoderem, i no tan sols reivindicuem el nostre lloc al món amb orgull i sense complexos, sinó que siguem proactius i evitem el més mínim bri d'homofòbia o transfòbia, es manifesti aquest de manera virulenta, despectiva, falsament irònica o paternalment comprensiva.

Alhora, cal reformular un nou discurs que ens permeti avançar. Ja és hora de superar d'una vegada la simple visibilització i normalització de les persones LGTB i passar a desemmascarar la lacra que han significat segles de patriarcat i heteronormativitat, i explorar noves identitats de gènere i nous models de relacions familiars i humanes.

I per fer-ho de manera efectiva cal aprofundir les complicitats amb el feminisme, un moviment que ha començat a posar contra les cordes al sistema patriarcal i que pot esdevenir la gran revolució mental i cultural d'aquesta primera meitat del segle XXI. No és casual que el propi papa Francesc s'atrevisi a afirmar que «tot feminisme acaba sent un masclisme amb faldilles». Patriarcat en estat pur.

Al cap i a la fi, sense baixar la guàrdia, amb ple orgull, podem dir allò de «si ells lladren, és que cavalquem».

per **Jordi Monner**
director de COLORS DEL TERRITORI

editem

Es pot descriure l'**homofòbia** com el «menyspreu, el prejudici, l'aversió, l'odi o l'antipatia (contra les persones LGBT) que pot basar-se en la por irracional i sovint es relaciona amb creences religioses». Les actituds negatives envers els grups LGBT tenen noms específics: la **lesbofòbia** és l'odi contra les lesbianes, la **bifòbia** contra la bisexualitat i les persones bisexuals, i la **transfòbia** s'orienta contra les persones transsexuals, transgènere o qui adhereix a la no conformitat del paper de gènere.

L'HOMOFÒBIA COM A MALALTIA

per Piuet (<http://piublog.blogspot.com>)

La por irracional de l'homòfob

Per eradicar la LGBT-fòbia de soca-rel cal un canvi de paradigma, que encara costa d'interioritzar, i que consisteix en tractar decididament d'una vegada les fòbies com el que són, **fòbies**, és a dir, afeccions per diverses causes, malalties a curar. Aquells qui, empesos per l'odi practiquen la discriminació o l'agressió contra altres ciutadans o vilatans per raons de sexualitat o expressió de gènere, han de ser considerats com a **malalts**.

Les manifestacions de les fòbies són irracionals i desagradables, com veiem massa sovint als mitjans. I és per això que no s'ha de deixar de veure els agressors només com a delinqüents a qui cal parar els peus, sinó també com a malalts que han de menester d'ajut i que cal guarir. El **psicòleg** que va inventar la paraula "homofòbia", l'americà George Weinberg, va dir que «molta gent pensa de manera secreta que els gais són molt més feliços que ells mateixos i per tant els volen castigar». És evident que es tracta d'una falsa creença: els gais no són ni més ni menys feliços que ningú, així que una altra de les fonts d'aquest odi també és el **desconeixement**.

Educar en la diversitat

L'eina fonamental i més eficaç per a aturar d'arrel l'homofòbia és l'**educació**. Quan som petits no només ens educa la família i l'escola, també ho fan els mitjans i la societat en què vivim. Així, tothom té una part de responsabilitat en arraconar i denunciar qualsevol expressió fòbica que trobi al seu voltant. Deixar esclertes fa que el missatge d'odi es pugui escampar

i faci forat en ments confuses, que dubten o que han rebut missatges d'**odi** anteriorment.

Educació en la diversitat vol dir acceptar i tractar amb una absoluta naturalitat totes les identitats i **expressions de gènere**, així com les diverses **orientacions sexuals** que tots experimentem durant la nostra vida. I aprendre a reconèixer, rebutjar i repudiar qualsevol intent intolerable de befa, discriminació o atac verbal o físic. Semblen coses molt bàsiques, però es veu que encara no tothom ha estat educat amb aquests valors i es veu amb ànima d'atacar i fer la guitza a qui li sembla diferent. Quan ens adonem d'un tractament discriminatori l'hem de combatre **contudentment**, i denunciar el malalt com a **intolerant**: al carrer, a casa, a l'escola, als mitjans, al bar, arreu i sempre.

Lleis contra l'odi

Durant molt de temps les persones LGBT es van haver d'acostumar a suportar i a fugir de les **agressions** homòfobes, les expressions d'odi contra tot allò que no fos heteronormatiu. Ara les poden denunciar, ja que les lleis per fi castiguen els comportaments LGBT-fòbics a casa nostra, o se suposa que ho fan. Són ja uns quants els països que inclouen l'homofòbia en la seva legislació com a delictes d'odi.

Amb l'onada d'intolerància, de feixisme i d'impunitat de les seves accions que es viu actualment, és més important que mai no deixar que les actituds homòfobes guanyin cap espai. Ser més lliures i més tolerants ens farà viure en una societat més feliç i més plena.

El paper de l'ONU

Per això, és important el lideratge mundial en quant al respecte als **drets humans**. El juny de 2016, el Consell de Drets Humans de l'ONU va aprovar una resolució per la protecció contra la violència i la discriminació per motius d'orientació sexual i identitat de gènere. A poc a poc l'orientació sexual i la identitat —i expressió— de gènere s'integren com a part fonamental dels drets humans.

Es va designar un expert independent encarregat d'avaluar l'execució dels instruments internacionals de drets humans existents pel que fa a la manera de superar la violència i la discriminació contra les persones en funció de la seva **orientació sexual** o **identitat de gènere** i identificar i abordar les causes fonamentals de la violència i la discriminació.

Per aquest esguard, l'expert s'encarrega també de sensibilitzar, dialogar i consultar amb els estats i altres actors pertinents, sostenir la prestació de **serveis** d'assessorament i assistència tècnica, formació i cooperació internacional en suport dels esforços nacionals per combatre la violència i la discriminació. L'actual **expert independent** de l'ONU, l'advocat costa-riquenc Víctor Madrigal-Borloz, es dedica a executar el mandat transmetent crides urgents i al·legacions als Estats respecte als casos de violència i discriminació, realitzant visites d'avaluació a diversos països i presentant un **report anual**. Com en moltes accions de l'ONU, hi ha més bona voluntat que eficàcia o posada en pràctica, però tot és posar-s'hi. Com és sabut, malauradament encara hi ha països que criminalitzen l'homosexualitat i els altres col·lectius LGTBI i els castiguen amb presó i altres menes de repressió. ■

Escriptora, poeta i traductora, Bel Olid s'ha convertit en una de les veus mediàtiques més autoritzades a l'hora de parlar sobre feminisme, drets de les persones LGTBIQ i teoria *queer*. De maneres suaus i tranquil·les, i amb una trajectòria vital centrada en la lluita contra el patriarcat, no es mossega la llengua a l'hora de denunciar la xacra que han significat el binarisme i els rols de gènere.

BEL OLID

EL VERS MÉS QUEER

per Jordi Monner

Darrerament la premsa s'ha fet ressò de diverses agressions de caràcter homòfob, com el que va passar el passat gener al nou centre LGTB de Barcelona. Vivim una regressió dels drets LGTB?

Crec que és tot el contrari. Precisament perquè estem guanyant drets i visibilitat ens ataquen; mentre estàs quiet i no molestes a ningú, o molestes a poca gent, és difícil que t'agredeixin, però quan ets més visibles la cosa canvia. Passa exactament el mateix amb el feminisme, que rep atacs molt virulents perquè està guanyant presència pública. Mentre les nostres reivindicacions eren minoritàries tot era molt més discret, ens pegaven a nosaltres i prou, però quan han començat a transcendir i gran part de la societat ha passat a creure que la teva identitat de gènere, la teva orientació sexual o la teva expressió de gènere són cosa teva i s'han de respectar, els pocs que creuen que això no ha de ser així reaccionen molt violentament. Si ataquen un centre LGTB és, precisament, perquè hi ha un centre LGTB, i fins ara no existia.

Tu ets membre del Consell Nacional LGTBI de Catalunya. Per a què serveix una institució com aquesta?

He acceptat el càrrec per descobrir-ho. És una eina i crec que les eines s'han d'utilitzar. Jo intentaré ampliar el focus i que les lluites deixin menys gent al marge.

Hi ha qui pensa que el discurs del col·lectiu LGTB està quedant obsolet. Cal reformular-lo?

Hi ha molts discursos. Parlar del col·lectiu pot ser confús, doncs som gent diferent que pensem coses diferents; jo amb una lesbiana del PP no hi tinc res a veure. Som un grup de persones que l'única cosa que compartim de veritat són les discriminacions. Si vas amb la teva núvia pel carrer, li fas un petó i t'escribassen o et fan un violació correctiva del tipus «tu el què necessites és una bona polla», no et pregunten abans quina ideologia tens; aquesta discriminació la compartim, però poques coses més. El discurs central dels moviments LGTB deixa al marge molta altra

gent: la que no li interessa casar-se, la que creu que organitzar-se en parella no és la única opció... S'està lluitant per uns mínims. Tots els drets que té una altra persona jo també els vull tenir, tant si els faig servir com si no, però centrar-se en aquests drets i no preocupar-se per altres qüestions no deixa de marginalitzar molta gent dins del propi col·lectiu.

De fet, molts nous grups, potser més queer que LGTB, no volen saber res de les associacions institucionalitzades.

Les associacions amb més llarga trajectòria estan molt masculinitzades i hi ha gent jove i dones que no s'hi senten representades. Jo no aniré a una associació formada per senyors cisgènere, Si la lluita històrica l'han encapçalat associacions que avui ja no representen a una gran part de les persones del col·lectiu, és normal que en neixin d'altres. Jo ho veig amb els meus fills, de 15 i 17 anys, que són molt actius en la lluita LGTBQ però al marge de les associacions més tradicionals.

Alhora, estan naixent moltes noves associacions al territori.

Això és un bon senyal. És normal que tu necessitis una associació a prop de casa, que no et vulguis desplaçar. Abans, si eres bollera era molt difícil que sobrevissis en segons quins pobles, doncs tothom t'assenyalava amb el dit. Que sorgeixin associacions fora de la gran ciutat vol dir que ja hi ha molta gent que no creu que necessiti migrar per viure la seva vida, vol dir que la diàspora s'està acabant.

A Feminisme de butxaca. Kit de supervivència, un dels teus últims llibres, defenses la gent amb cossos i expressions dissidents. Vols anar molt més enllà de les persones trans?

Hi ha molta gent que no és binària i que no és trans. Això el jovent ho té claríssim; molts amics dels meus fills no són ni trans ni binaris i això no els reporta cap problema.

Com es pot explicar a persones que sempre han viscut una societat binària la necessitat de diluir els rols de gènere?

Hem de veure el patiment que ens produeix el binarisme. És molt difícil que el gènere que t'ha tocat el puguis performar de manera satisfactòria per a tothom, inclús per a tu. Quan et toca ser dona, que puguis ser-ho com s'espera que ho siguis és molt difícil. Les persones a les que no els cap al cap que hi hagi cap altra possibilitat que ser home o dona i ser-ho d'una manera determinada s'haurien de preguntar: tu, si fas una llista de tot el que, per ser

home, et toca fer, estàs plenament content? Així és com ets tu o hi ha coses que no t'acaben d'encaixar? Si destruïm el binarisme, com que hi ha tan poca gent que hi encaixi, tothom se'n beneficiarà. Fins i tot qui ideològicament està més d'acord amb el binarisme de gènere, a nivell personal en pateix les conseqüències.

Hi ha qui ja ha aconseguit trencar realment aquest sistema binari?

Sí. Les persones que no poden viure dins del binarisme perquè els suposa una auto-violència són avui una punta de llança ja que estan lluitant de veritat per superar-lo. I això ens permet als altres anar fent la viu viu. A mi la seva lluita em permet identificar-me com a dona cisgènere i alhora tenir una orientació i expressió de gènere variable, i viure la meva vida més tranquil·la sense acomplir tots els mandats del meu gènere.

Ara es parla molt de l'empoderament.

Hem de vigilar el tema de l'empoderament, perquè la paraula ve de "poder" i quan la gent ostenta poder ja sabem com acaba. Jo crec que no es tracta d'ostentar cap poder sinó de recuperar el poder que et roben, es a dir, el poder sobre tu mateixa i sobre què vols fer amb la teva vida. Per a mi, empoderar-te vol dir escoltar-te realment i que les coses que fas tinguin sentit per a tu, et facin més feliç i no facin infeliç a ningú. I com que l'empoderament va de recuperar el poder que t'han tret sobre la teva vida, quan penses en grups que son reprimits sistemàticament veus que

traspasa les fronteres del gènere i es creua amb el racisme, amb el classisme, amb moviments migratoris...

Parles de la interseccionalitat?

Jo no puc ser lliure si estic oprimint una altra persona. No puc lluitar pels meus drets i que alhora aquests drets trepitgin els dels altres perquè això m'acabarà rebotant. L'alliberament ha de ser col·lectiu i per a totes les persones.

El 8 de març d'quests dos darrers anys, amb les manifestacions feministes a tot l'Estat, han marcat un abans i un després en la lluita feminista?

Han estat una mostra pública de que ja no som quatre gats, una mostra de força fins al punt de que partits que no els hauria passat mai pel cap fer cap declaració el 8 de març més enllà del típic «oi si les dones, pobretes, sempre oprimides; estem treballant molt per la igualtat, però les coses ja no són com

abans» han hagut de posicionar-se, de parlar-ne. Em feia molta gràcia l'any passat veure el Mariano Rajoy amb el llaç lila perquè aquest senyor representa tot el contrari del què significa aquest llaç. Això em sembla que és una demostració de força, de presència social. Ja comença a no sortir gratis ser masclista.

Però, existeix el perill de que el feminisme perpetui el binarisme si es limita a exigir el paper de la dona davant de l'home?

Tenim unes opressions que són binaristes, perquè el sistema té una configuració opressora i és binarista. I contra elles cal lluitar-hi perquè són les que estem patint. És el mateix que parlàvem abans respecte al col·lectiu LGTB; hi ha gent que lluita per poder formar una família tradicional, aquells del «no passa res, som mariques, sí, però no patiu que som monògams, tenim fills, tenim gos, tenim tele, treballem, som súper normals», però hi ha una altra

part del col·lectiu que diu: «Jo no vull la monogàmia, no vull aquest estil de vida i organització social» o «m'agradaria que els drets que adquireixo al casar-me amb una persona també els tingués si em caso amb tres, voldria poder tenir un fill entre quatre en lloc d'entre dos persones».

Això ultrapassa la lluita feminista i és més un plantejament queer.

Digues-li com vulguis. Si vull organitzar-me amb quatre amigues per tenir un fill entre totes, no hi ha manera possible de fer-ho legal i això està vulnerant els drets de les mares i les criatures. Com et pots imaginar, hi ha gent que quan li expliques això li explota el cap i et diu que ens estem tornant boges. La lluita té diferents velocitats i hi ha un gruix de gent que va a una velocitat potser més lenta del que a mi m'agradaria, però l'important és avançar cadascú des de la seva posició i, sobre tot, que això no impedeix la meua lluita.

Tu vas dir en una ponència a Suècia que Catalunya és un país queer. Què volies dir exactament?

(Riu) Aquesta ponència va tenir molt d'èxit. Volia dir *queer* en el sentit d'una identitat que es mou i que està en constant transformació. Jo sóc xarrega, xarreguissima, del barri de Rocafonda de Mataró, i sempre tinc la sensació de que la meua identitat és mòbil, que no és un bloc de granit. Els meus pares vénen de llocs diferents, jo he nascut i he crescut aquí, i la meua llengua materna és el castellà, però no és la que jo empro en la meua vida habitual, i no és la llengua materna dels meus fills, que és el català. Aquest viure entre llengües, entre cultures, i també entre idees que van canviant, forma part de la meua identitat, i això era el que volia expressar. Des de fora, molts cops es veu l'independentisme com un moviment nacionalista identitari, però moltes persones que som independentistes no som nacionalistes. A mi les banderes me la bufen; jo soc

independentista per altres motius. Per a mi, aquesta identitat és molt mòbil, molt variada i no té a veure amb l'essència de la catalanitat, que no represento i que no em representa.

Ets presidenta de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Els homes encara dominen els títols literaris?

No. A més, la millor literatura que s'està fent en l'actualitat l'estan escrivint dones. Tenim dones potentíssimes que estan fent llibres molt bons, en especial en la poesia. Una altra cosa és la invisibilització de les autores.

Les llengües llatines son molt masclistes en quant al gènere. Per lluitar contra el masclisme i el binarisme, quin genèric cal utilitzar?

D'una banda tenim una societat binarista a la que li sembla molt bé el llenguatge amb marques de gènere masculí i fe-

mení i que troba perfecte aplicar-lo al gènere de les persones. Però hi ha un grup de persones, de moment no majoritari, que tenen una necessitat expressiva de superar el gènere. Per exemple, quan tu dius: «aquesta persona és intel·ligent» no marques cap gènere, i aquestes persones necessiten una solució semblant per paraules com "guapo". Volen poder parlar de la bellesa d'una persona sense haver de fer-ho en masculí o femení. I això la nostra llengua no ho està permetent.

Així, cal canviar el gènere i inventar-ne un de nou?

S'estan intentant trobar solucions. Algunes persones utilitzen la flexió en "i"; hi ha alguns llibres que utilitzen paraules com "totis" o "guapis". És una opció de moment molt minoritària i que no està fent massa fortuna, no s'està generalitzant. Però tenim exemples interessants com el suec, una llengua on els adjectius no flexionen, només ho fan els articles, i el que han fet ha estat inventar-se un

Bel Olid: una bibliografia extensa

- *Crida ben fort, Estela!* (2008) Premi QWERTY de Btv al millor llibre infantil
- *Les heroïnes contraataquen: models literaris contra l'universal masculí* (2011) Premi Rovelló d'Assaig de Literatura Infantil i juvenil
- *Una terra solitària* (2011) Premi Documenta de Narrativa
- *Celobert amb papallones (la mala reputació)* (2012) Premi Roc Boronat de Narrativa
- *Vides mínimes* (2014; llibre de microcontes)
- *Passions mínimes* (2014; llibre de microcontes)
- *Vents més salvatges* (2016)
- *Vides aturades* (2016)
- *Feminisme de butxaca: kit de supervivència* (2017)

- *A qui li agrada anar amb barret?* (2018)
- *Alana i Alada* (2018)
- *Ferida, Udol, Viatge, Illa* (2018)
- *Tina Frankens* (2018)
- *Camioneres* (2019)

També ha escrit molts contes infantils i n'ha adaptat altres de clàssics, entre ells:

La Ventafoçs; La caputxeta vermella; Els tres porquets; En patufet; El ratolí de les dents; La llegenda de Sant Jordi; Ai la Tina! - Arri tatanet!; Troba, troba trobadora-Galop; Gebre, el ninot de neu; Gegantíssima; Viure amb la Gilda (i els seus inconvenients) (premi Destino Infantil Apel·les Mestres); La castanyera Felipa; Petite història de la Casa Batlló.

article neutre que utilitzen quan no vols marcar el gènere d'una persona o et refereixes a algú de gènere no binari. Va ser una proposta dels col·lectius LGTB i feministes de Suècia ara fa 10 anys i va començar una mica a les palpentes, però s'ha generalitzat i inclús a la premsa es fa servir amb tota naturalitat.

I, mentre tant, aquí, quan es produeix un conflicte entre la norma lingüística i la voluntat de transgredir l'idioma, què cal fer?

Crec que quan és una opció ideològica ha de prevaler l'autoria. La persona que escriu és la que, coneixent-les, ha de decidir si transgredeix les normes. En la mesura en que hi hagi necessitat expressiva, es trobaran les maneres.

Amb les estadístiques a la mà, cada cop hi ha més violència de gènere entre adolescents. En què estem fallant en l'ensenyament?

Estem fallant a casa, que és el primer

lloc on s'aprèn. Els nens s'eduquen a casa sobre tot per l'exemple, no pel discurs. I si tu vols educar bé una persona, el millor que pots fer és actuar com creus que s'ha d'actuar. Però no crec que hi hagi un repunt de violència entre els adolescents, sinó més aviat que la nostra tolerància envers la violència està baixant. Per exemple, el control o la violència psicològica tot just ara comencem a veure-ho com a maltractament i quan jo tenia 15 anys estava absolutament naturalitzat. D'altra banda tenim més espais per denunciar-ho, i això està fent que molts joves pensin «això que li estan fent a aquesta em sembla fatal i resulta que a mi també m'està passant» i que es puguin autoexaminar.

T'has convertit en una veu mediàtica. En què t'ha condicionat?

Jo ho visc molt tranquil·la. En la mateixa mesura en que quan surt un senyor a la tele ningú pensa que representa a tots els senyors, espero que quan jo parlo

a la tele ningú pensi que represento a totes les senyores, o que represento a totes les bollereres, o a totes les pansexuals, o a totes les xarnegues, o a totes les del barri de Rocafonda. Entenc que em represento a mi mateixa, i prou. Però sí que m'ha donat l'oportunitat de parlar amb molta gent interessant, no concretament en els programes de televisió, que també, sinó en altres tipus d'espais, com congressos i xerrades, on he descobert gent amb qui reviso el meu pensament. Abans parlaves de *Feminisme de butxaca*, aquest llibre el vaig escriure fa tres anys i algunes coses que diu ara les penso diferent; de fet, a la setena edició, publicada aquesta primavera, hi ha algunes modificacions que són fruit d'aquests anys d'evolució. No em considero una hostatge de les meves paraules sinó fruit d'un procés de pensament que avança i que espero que d'aquí a 10 anys, mirant enrere, pugui dir «quines bajanades que deia la Bel del 2019»; vull seguir avançant. ■

El proper 28 de juny es celebrarà el 50è aniversari dels coneguts aldarulls de Stonewall, que van desembocar en un dels grans moviments socials de protesta i reivindicació del segle XX, el de les persones LGBTQ+, juntament amb el de les revoltes dels afroamericans i el de l'alliberament de les dones i origen dels feminismes contemporanis. El què va passar aquells dies va ser el desencadenant d'un lent però inexorable canvi de la relació entre les persones transsexuals i homosexuals amb la resta de la societat, ja que els primers van dir prou a dècades, segles!, de menyspreu i opressió. Però, què va passar exactament aquells dies?

28 DE JUNY DE 2019

50 ANYS DE LES REVOLTES DE STONEWALL

per Sergi Talló

La nit del divendres 27 de Juny de l'any 1969 començava a entrar gent, com un dia més, al Stonewall Inn, un bar gai situat al carrer Christoph Street, 53, del barri de Greenwich Village, a la ciutat de Nova York.

Dol per la Judy Garland

Aquella nit, però, no era com les anteriors. No hi havia tanta festa ni alegria. Els clients habituals, gais, transsexuals, transvestits, nois del carrer i algun mafiós de poca volada, estaven de dol. Feia una setmana, l'anterior diumenge 22 de juny, havia mort la seva icona, l'actriu Judy Garland. Després d'una setmana de funerals, als quals hi van assistir 22.000 persones, la televisió preparava un programa especial per aquella nit. Els clients del Stonewall Inn només volien escoltar la seva música, recordar-la amb respecte i cantar les seves cançons.

El bar no era cap claustre de monges, tot sigui dit: pertanyia a la màfia (com la meitat dels bars de l'època), la qual estava confabulada amb la policia, cosa que tampoc és cap sorpresa. No tenia llicència per vendre alcohol però el servien igualment, això sí, rebaixat amb aigua.

Es coneguda la poca estima històrica de la màfia per als gais, i més tenint en compte que el seu propietari tenia una relació

La nit de Stonewall al cinema

Hi ha dues pel·lícules amb el mateix títol, 20 anys de diferència i 300 anys-llum de qualitat que cal tenir en compte. Una per veure-la, l'altre per evitar-la.

La primera és *Stonewall* (1995), del director britànic Nigel Finch, que retrata amb fidelitat i respecte la vida i els moments dels personatges al voltant de la nit dels fets. Mostra no només la gent que formava part de la fauna del Stonewall Inn, sinó també les diferents corrents dels col·lectius gais d'aquella època (com el moviment homofílic) i com afrontaven i discutien les diverses maneres de fer activisme polític. Les desclassades d'aquella època són les protagonistes de la mateixa.

20 anys més tard va estrenar-se *Stonewall* (2015), del director nord-americà d'origen alemany Roland Emmerich. Si tenim en compte que es el responsables de "fites" del setè art com *Independence Day* o *2012*, ja podem sospitar per on van els trets: agafa una història real, elimina tot el que consideris políticament incorrecte per una sala de cinema orientada a les famílies i fes-ne una pel·lícula amb personatges guapos, blancs i cisgènere. A la història l'hi han passat un *white washing* considerable fins a l'extrem que uns fets protagonitzats per dues dones transsexuals, una negra i una altra llatina, acaben, al film, protagonitzats per dos homes gais blancs. Serà una pel·lícula, però NO parla de les revoltes de Stonewall.

amb una persona trans* però, es clar, això esdevé un petit detall superflu quan es valoren els beneficis que un bar com aquest pot aportar.

Tot i així, les batudes policials eren habituals i les excuses molt variades, però tot i que sovint es donava la xivatada amb antelació, quan no arribava o no trobaven res entrava en acció l'homofòbia rampant de la policia i rebien els més indefensos: qualsevol gai, lesbiana o transvestit (segons la llei, portar més de dues peces del sexe contrari) podia acabar amb la seva foto de comissaria estampada al diari local el dilluns següent, a primera hora.

Ja arribada la matinada del dissabte, al voltant de la 1.20, la policia va irrompre al local per fer una de les seves enèsimes batudes.

Dues transsexuals al capdavant de la revolta

Aquella nit, però, no va ser suportada estoicament per la clientela del local. Era una nit especial. Amb la Judy Garland a la televisió, el dol encara dins i la sensació de comunitat que creava aquesta situació, van explotar contra l'opressió sense sentit, contra la falta de respecte i van fer que els crits, aquella nit, no s'ofeguessin amb un cop de porra.

Marsha P. Johnson i la seva amiga Sylvia Rivera, dues intimes amigues transsexuals i habituals del Stonewall, van liderar la revolta, que es va perllongar tres dies i a la que s'hi van involucrar 3.000 persones, que llançaven rajoles, pedres, parquímetres i bidons d'escombraries contra la policia. També monedes, com a acte de burla.

En alguns països, com el nostre, el 28 de juny es coneix simplement com el Dia de l'Orgull, però en d'altres, especialment anglosaxons, fan servir la més acurada expressió CSD, les sigles de Christopher Street Day.

Desclassades dins dels desclassats

Es malauradament conegut que les sigles que conformen el col·lectiu LGBTQ+ sempre han pecat de cert desequilibri en la seva representació i pes representatiu, especialment de la T, però en el cas de Stonewall això es converteix en una evidència flagrant.

Marsha P. Johnson i Sylvia Rivera eren dues desclassades dins dels desclassats: pobres, transsexuals, llatina una i negra l'altra, totes dues havien exercit al carrer. Van ser precisament aquestes dues persones, juntament amb d'altres com elles, que no posseïen res, les que més violentament es van enfrontar amb la policia, doncs no estaven disposades a deixar que els hi robessin l'única cosa que els quedava, la llibertat i la dignitat.

Marsha P. Johnson i Sylvia Rivera.

Menys d'un any després dels aldarulls, a principis del 1970, ambdues van fundar la Street Transvestite Action Revolutionaries (STAR), organització creada originalment per donar suport i aixopluc a persones trans* i *drag-queens* sense sostre (tant Marsha com Sylvia havien viscut algunes temporades al carrer, i sabien què significava), que va acabar evolucionant en un moviment *queer* de suport en general, en especial quan va irrompre la sida entre els estaments més baixos i vulnerables dels carrers de Nova York.

Una mort mai aclarida

Ja des de molt aviat, la STAR denunciava que a mida que el nouvingut moviment LGBTQ+ s'anava tornant més *mainstream* i assimilacionista, les persones com elles quedaven relegades, doncs les polítiques que permetien avançar al propi moviment, basades en certa respectabilitat, automàticament les foragitaven del discurs, per ser el col·lectiu trans* i *drag-queen* massa «escandalós» per a segons qui.

Marsha P. Johnson va aparèixer morta l'any 1992 flotant prop dels molls del riu Hudson. Segons la policia va ser un suïcidi, però ni ells mateixos s'ho creien. Val a dir que mai s'ha investigat correctament el què va passar i gràcies a pressions dels grups d'activistes, l'any 2012 es va tornar a obrir el cas com a possible homicidi.

Sylvia Rivera va continuar lluitant fins al final, l'any 2002, en que va morir d'un càncer de fetge.

Una coneguda activista va fer-ne la millor definició al anomenar Sylvia Rivera com «la Rosa Parks del moviment transgènere», i l'any 2005 se li va dedicar un carrer a Nova York, el Sylvia Rivera Way, a la intersecció entre els carrers Christopher i Hudson. ■

L'EMPODERAMENT

Vivim en una societat hipersexualitzada, però paradoxalment tenim un gran tabú que és el sexe. I si filem prim, dins d'aquest tabú hi ha un gran silenci que és el cony. Però si encara filem més prim, ens trobem amb conys en cossos que no s'identifiquen com a dones. En l'actualitat només es parla d'aquest genital com a òrgan reproductor, sempre encaixat en cossos normatius i criminalitzant-ne les seves ejaculacions, però el cert és que es tracta d'una part del nostre cos que ens pot donar molt, molt, plaer.

per Berta Mascaró

Conys estereotipats

Al cony se l'hi ha delegat la única funció d'erotitzar i donar plaer al penis, exigint que tingui uns requisits que no s'ajusten a la realitat: conys bonics, amb olor a flor i que no taquin. Doncs no, aquest text vol donar veu als conys, que no només es reproduïen, vol donar veu als conys que es toquen, als que no es coneixen, als que estan empoderats, als hormonats, als conys vells, als conys mutilats, a tots els conys.

Quan parlem de cossos, és més, quan imaginem aquests en múltiples interaccions, utilitzem la norma. Vivim el dia a dia comandats robòticament amb idearis que l'heteropatriarcat s'ha encarregat d'inculcar, però que finalment no ens representen. Per sort, cada cop impera més el pensament de deconstruir l'ide-

ari, de refer-nos i donar treva al nostre gran desconegut, el cos.

Per tal de trencar tabús presentem una breu història sobre el cony, un cony que ha deixat d'estar invisibilitat gràcies a grans transgressores que han donat veu en forma de textos, *performances*, poesia, etc. Grans parladores com, entre altres, Diana J. Torres, Virginie Despentes o Joyce Jandette.

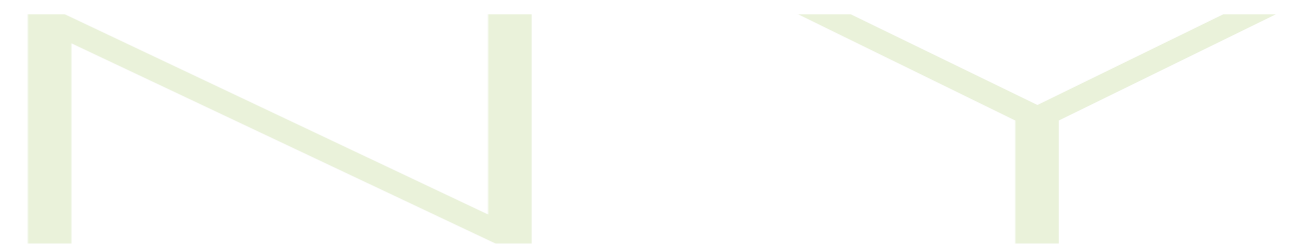
Sobreviure a la història

Des de sempre, molts homes de ciència han estudiat els nostres cossos, però sempre des d'un punt de vista heteropatriarcal i, com qui no vol la cosa, s'encarregaven de colonitzar els nostres genitals amb un ardit tant barroer com utilitzar els seus cognoms per

definir parts d'aquests genitals. I així va esdevenir el que la història va fer dels nostres conys.

Els conys posseeixen una pròstata, anomenada **glàndula de Skene**. El nom prové d'Alexander J. C. Skene, metge, professor i investigador escocès que va estudiar de forma activa les similituds entre cossos diagnosticats com a homes o com a dones. En aquell moment, tot i que ho pensés, no se l'hi va permetre relacionar directament el concepte de pròstata masculina i pròstata femenina i va anomenar-la amb el seu cognom. 80 anys més tard, Ernest Gräfenberg, un altre investigador sobre la pròstata dels conys, va avançar molt en el coneixement d'aquest òrgan, no només arribant a descriure'l amb major precisió,

DEL PROPI CONY

sinó que va donar llum a conclusions suficientment reveladores com per deixar de seguir disfressant la pròstata amb altres sinònims. Tot i que ell era més explícit i les nomenava **glàndules parauretrals**, fou per poc temps, ja que posteriorment altres científics com Loda, Perry i Whipple entre altres l'anomenaren **punt G** en honor a Ernest G.

Va haver de passar mig segle per a que, l'any 2004, el Comitè Federatiu de Terminologia Anatòmica (FIPAT) restablís la nostra pròstata considerant-la sinònim de la glàndula parauretral o de Skene i, per tant, donant-li el qualificatiu de pròstata femenina... però situant-la com a part del sistema urinari, tot i que la pròstata masculina es situï com a part del sistema genital.

Redescobrir el propi cos... i el cony

Amb el patriarcat hem topat! Tot i aconseguir una mica de protagonisme dels nostres conys, aquests sempre es veu minvat, perseguit per la tònica binarista. És tant absurd com parlar de cors masculins i cors femenins, però tan socialment inculcat a la idea de pensament masculí i pensament femení. Per això, cal que comencem a conèixer els nostres cossos fora del binarisme.

Conten els vells mil històries sobre la pròstata, i avui, en ple segle XXI, encara no té localització en els mapes, així com tampoc en els nostres idearis. Ha sigut esborrada i tractada en l'actualitat com a òrgan vestigial, és a dir, un òrgan que no ha evolucionat i ha minvat degut a la seva infuncionalitat.

La pròstata s'ubica entorn a la uretra (el conducte que connecta la veïxiga amb l'exterior) i està enllaçada a ella. A més, discorre de forma paral·lela a la vagina i es posiciona a uns centímetres de l'entrada d'aquesta. Només cal posar els dits als nostres conys en moments d'excitació i pressionar amb aquests a l'os púbic. Notarem que hi ha una part més densa i que al contraure els músculs no es contrau (perquè no es un múscul). I si la movem cap als costats veurem que s'escorre. La seva grandària oscil·la entre

els 2 i 5 cm en repòs, però pot triplicar el seu volum quan està plena. El seu teixit és esponjós ja que està composta per moltes glàndules juntes.

Si mirem els nostres conys en un mirall podrem fixar-nos que tenim un forat evident de la vagina, per on surt l'orina, altres dos orificis per els que ejaculem i dos més per on lubriquem el líquid produït per les glàndules de Bartolino. Tots els cossos tenen pròstata i, per tant, tenen la capacitat de generar un líquid determinat.

Desmuntant mites

Conte ve, conte va, i si no és mentida veritat serà... que molts cossos amb cony pensen que només lubriquem de forma abundant, però es fàcil desmuntar aquest mite; el primer que pot donar-nos una pista de que no és així és que el líquid comença a sortir durant el sexe o en punts alts de plaer i no abans de que l'acció comenci, com succeeix amb la lubricació. A més, el líquid ejaculat és dens i aquós, té una textura diferent; el seu color és blanquinós i el seu olor es molt subtil, tot i que varia depenent del nostre cicle i la nostra alimentació i s'anomena **squirt**.

Una altra idea perpetuada es la de que amb l'ejaculació orinem; això es degut a que els conductes per on ejaculem estan molt pròxims als dels orificis on surt l'ori-

na. Per tant, és molt comú tenir aquesta sensació quan la pròstata és estimulada. Molts conys, a més, descriuen la sortida d'aquest fluid de forma espasmòdica i no de manera continuada com hi surt l'orina. És impossible per a qualsevol cos orinar i ejacular alhora, la vàlvula que obre i tanca la connexió entre la veïxiga i la uretra es tanca quan estem excitades i més quan contraïem la musculatura pubocoxígea.

També hi ha conys que no experimenten ejaculacions visibles durant l'orgasme o l'excitació sexual, ja que realment ejaculen cap a dins, de forma que aquest líquid va a parar cap a la veïxiga i és orinat més tard.

A experimentar!

Una nit fosca, molt fosca... on vaig poder descobrir-me, va aparèixer, per quedar-se, el meu gran amic squirt. No puc garantir que aquests consells que em van portar a ell us duguin a l'ejaculació, ja que cada cos és molt diferent; a més, és molt probable que a molts conys els costi i la frustració és un gran enemic. Per tant, seieu, gaudiu del viatge i alterneu les tècniques amb el que sabeu que l'hi agrada al vostre cos.

Quan estigueu a punt de tenir un orgasme, **deixeu de contraure** la musculatura. Molts cossos, al voler arribar a

l'orgasme, contrauen tota la musculatura, mans, cames i dits dels peus... Doncs no, relaxeu-vos i gaudiu el plaer, intenteu no contraure la vagina i no taponar-la amb quelcom massa gran.

Els dits, uns bons aliats

Si voleu córrer-vos mitjançant penetració, serà més efectiu si ho feu amb els dits, ja que el mètode més efectiu és pressionar repetida i enèrgicament amb els dits directament sobre la pròstata. La millor forma és fer un moviment circular amb els dits de dins a fora, cap a l'os púbic. Com que aquest moviment pot ser cansat, és millor deixar els dits corbats en una posició fixa i exercir la força amb l'esquena i les espatlles. Quan noteu que és possible que l'ejaculació succeeixi, heu d'espènyer cap a fora, per a que surti a borbolls.

Si voleu utilitzar altres objectes que no siguin els dits, intenteu que siguin una mica corbs, o almenys, si l'objecte es recte, que la postura de la vostra vagina es corbi. Si voleu utilitzar la penetració anal, també podeu arribar a ejacular, donat que la paret que separa la vagina de l'anus és molt estreta, per tant, si seguïu les mateixes indicacions que amb la penetració vaginal aconseguireu obrir les vostres aixetes!

I vet aquí que, sense adonar-vos-en, el vostre amic squirt ha arribat. ■

LA PLOMA CULTA

A COLORS DEL TERRITORI observem la realitat LGBTI des de tots els seus àmbits, i un d'ells, sens dubte, és el de l'art i les lletres. En el darrer número vam encetar una secció pomposament anomenada «La ploma culta», que de la mà de la fina ploma de la *Jacqueline de Tortosà*— una antiga reinona literada vinguda a menys, en les seves pròpies paraules—, ens acosta amb un llenguatge desenfadat i irònic a aquesta realitat 'cultíssima' LGBTI catalana. Segona entrega: la darrera novel·la gai a Catalunya.

ENTRE LES REEDICIONS I LA NARRATIVA **QUEER** LA NOVEL·LA GAI CATALANA

per *Jacqueline de Tortosà*

Benvolgudes totes. Davant de les innumerables mostres d'afecte que he rebut aquests últims mesos, i tot i la meua negativa inicial a delectar-vos amb les meves recomanacions canòniques i xafarderies vàries de la nostra tan gai cultura —tenia uns cruiximents, propis de l'edat, que em turmentaven d'una manera quasi extàtica—, m'ho he repensat i, aprofitant que aquests dies m'acaronen l'entrecreu una suau brisa rejuenidora, reprendré els meus escrits. Així que, aixequem el cap del pas de torsos nus i deixeu-vos penetrar, novament, pels efluis de l'art.

Poetes i poetesses que s'han passat al cantó fosc

Aquest cop, i després de l'èxit del meu article sobre el teatre gai català, em disposaré a parlar d'un gènere més consumit, més *mainstream*, que dirien les polles desplomades consumidoras de realitats prefigurades protagonitzades per *troups de drags queens* foranes. Es tracta —les lloques més *lleterades* ja ho hauran encertat— de la novel·la, un gènere, com tots, fluid. No exempt de sorprendre'ns constantment, en un món on la sorpresa ja forma part de l'abúlia quotidiana. Ens ho confirmen les recents novetats que ens han portat poetes i poetesses que s'han passat al cantó fosc. Per experimentar? Per vendre més? En tot cas, ens han deixat treballs tan reeixits com l'aclamada *Permagel* (2018)

d'Eva Baltasar, on la rigidesa del cinisme suïcida de la protagonista s'intenta escolar en forma de flux per les esclatxes del seu iceberg intern. Esperem amb ànsia les dues pròximes entregues de la seva trilogia.

Un altre cas reeixit és el de l'*artistassa* Carles Rebassa (quina vulgaritat, sense pretendre-ho m'ha sortit un rodolí). Recentment guardonat amb el Premi Carles Riba de Poesia, va publicar farà una mica més d'un parell d'anys *Eren ells* (2016), la seva obra més prosaica, però com en tots els casos de trànsfugues del gènere, amb una precisió de rellotgeria en l'ús del llenguatge a la qual la novel·la actual no ens té tan acostumats. *Eren ells* ens explica una història de joves exclosos per ser gais a la Palma d'ara —tot i que, digueu-me *jovefòbica* si voleu, dubto molt que els *mil·lenials* de l'illa de la calma, avui en dia, emprin un llenguatge tan ric—. El llibre té moments preciosos, i és molt recomanable, tot i que, com a *Permagel*, no tot són flors i violes, i la crueltat, que de vegades apareix com un instint de supervivència, aflora despietadament.

Altres dues obres remarcables de poetes desviats del recte camí de la lírica són *Eva, Túrmix Ginebra* (2016) de Joan Duran, protagonitzada per tres transvestides al Sitges dels anys setanta, i que m'ha fet venir records d'èpoques passades, on una no sap si

vol tornar. L'altra és *Principi d'incertesa* (2015) de Martí Sales, una mena de plagueta amb reflexions sobre l'escriptura i textos molt intensos que m'ha recordat aquelles novel·les que sortien també als setanta, com *l'Adolescent de sal* (1975) de Biel Mesquida.

Una narrativa *queer*

De fet, a casa nostra les narratives *queer* estan de moda i es promocionen activament com mai. Les velles glòries es reediten, i es reben i venen com xurros. Exemple d'això són les noves edicions de butxaca del mencionat Mesquida, amb el seu *Adolescent de sal* (2013), o la de *Tots els contes* (2018) de la reinona Moix, amb dos excel·lents pròlegs, un de nou de Julià Guillamón, i el que ja constava a l'edició de 2003, de Pere Gimferrer. Al Moix, l'any passat, també li van reeditar amb tapa més dura *El dia que va morir Marilyn* (2018), apareguda per primer cop el 1969. No m'aturaré ara a parlar d'aquestes obres canòniques que tota *mariculta* nostrada hauria d'haver llegit i que, juntament amb *L'Anarquista nu* (1979) del malaguanyat Lluís Fernández, formen la triada novel·lística gai per excel·lència dels anys setanta. Això, ho deixo per més endavant.

Un cas apart el trobem amb el preciós David Vilaseca (com ens ha enamorat a totes amb les seves aventures de fresca il·lustrada per un Londres de llocs de *cruising* que segurament ja no existeixen) i les seves autoanàlisis —de vegades pot ser contraproduent conèixer-se massa— plenes d'humanitat i dosis de bona literatura; un autor quasi desconegut fins fa poc. (Una va tenir la sort de llegir *L'aprenentatge de la soledat* (2008), Premi Octubre 2007, precisament en un moment en què m'hi sentia de sola, i a mesura que avançava en una lectura que m'atrapava, no entenia que aquella obra fos pràcticament desconeguda.) Per sort, aquella primera novel·la va aparèixer reeditada a *Els homes i els dies* (2017), juntament amb una segona part inèdita que també ha fet les delícies de servidora. Les *mariques* àvids de lectures bordes en la nostra llengua només podem estar-li agraïdes per haver existit.

Carles Rebassa

Eva Baltasar

Daniel O'Hara

Recuperem un autor caigut en el silenci

El Vilaseca, finalment, ha tingut sort, i se li ha valorat el seu treball d'alguna manera, però de vegades, altres autors s'editen, es promocionen i després ve el silenci. Igual em va passar a mi, una artista coneguda internacionalment que va caure per un precipici de despropòsits fins a convertir-se en una absoluta desconeguda, i encara gràcies que em deixen escriure en aquest *fanzine*, o ja no se'n diu així? Per tant, per deferència a mi i a tots aquells que després d'un paper airós en la vida cultural se'ns ha menystingut, us parlaré d'un autor que té tres novel·les, a parer meu —i jo sempre tinc raó—, molt decents i rabiosament divertides, que fa temps que ha emmudit la seva veu i vull que torni. Es tracta, i segurament cap de vosaltres se'n recordarà, de Daniel O'Hara, guanyador, com el nostre David, del Premi Octubre, però l'any 2011.

En la primera novel·la, *El dia del client* (2005), un actor frustrat i enamorat del seu pare deambula per saunes i llocs de *cruising* de Barcelona. En la segona, *La cançó de l'estiu* (2008), un personatge gras, a prop dels 40, fa un viatge amb la colla del seu germà, un gai guapo, esportista i feliçment casat. Finalment, a la tercera novel·la, *Dependent ben plantat per a hereu sobiranista* (2012), un jove xarnego fracassa en l'intent d'ascendir socialment a través d'una relació amb un advocat d'ascendència catalana. (Crec que us he explicat massa coses dels arguments, i he tornat a fer uns *spoilers* que dirien les joves absorbides per vides digitals fetes d'imatges poc desimboltes, però confio en què no recordeu aquestes paraules quan us aboqueu a llegir els llibres demà mateix.)

Així, els protagonistes de les tres novel·les, de caràcter satíric i que em van fer treure de lloc la pròtesi dental més d'una vegada, són personatges amb tendències autodestructives, condicionats pel desig i l'autohomofòbia, i on no hi ha una aspiració per can-

viar o esdevenir exitosos, sinó per satisfer les necessitats i omplir de la millor manera l'angoixa, tot i la seva gran necessitat d'afecte. En una entrevista li van preguntar a l'autor sobre aquesta visió gens positivista i anticomunitarista dels personatges gais de les seves novel·les: «Creu que afectarà la imatge del col·lectiu gai?» i O'Hara va contestar d'una manera que descriu molt bé la seva ironia: «Tractant-se d'un llibre, i a més en català, no».

Qüestionar-se la pròpia felicitat

Com hem vist, els personatges d'O'Hara, estan al marge de què vol dir ser socialment acceptable, i seguint les dives *queer* Jack Halberstam o Sara Ahmed, són una representació de l'art *queer* del fracàs i posen en qüestió què entenem per felicitat, i des de quins paràmetres construïm escales de valors. (Sí, una és llegida en qüestions que l'interpel·len.)

En fi, en aquestes línies he volgut parlar una mica de les darres incorporacions narratives a la nostra cultura *queer*, la qual cosa és difícil perquè les novetats surten tan de pressa que una no dona l'abast i ja no llegeix amb l'agilitat dels seus anys gloriosos de joventut i es fa cada cop més mandrosa. Just ara torno de la llibreria de comprar-me un llibre que acaba de sortir, *Del desig* (2019), uns diaris que el crític Joan Ferraté es veu que tenia amagats no sé on i on parla d'un amant que tenia de jove. A veure si la seva lectura em revifa una mica el foc que mai se m'ha apagat del tot malgrat els anys. Si no, sempre puc tancar els ulls i imaginar-me amb el Vilaseca recorrent el Londres dels anys noranta.

Com sempre, podeu enviar-me crítiques i comentaris al correu de COLORS DEL TERRITORI, a l'atenció de la, sempre vostra, Jacqueline. ■

Martí Sales.

Joan Duran.

David Vilaseca.

LA INTERSECCIONALITAT
UNA NOVA FRONTERA

La interseccionalitat explica com les diferents formes d'opressió de la societat derivades de la intolerància, com poden ser l'homofòbia, la transfòbia, el sexisme, el racisme, la xenofòbia o el capacitisme, no actuen de manera independent sinó que estan interrelacionades, i en certs contextos socials creen un sistema d'opressió i discriminació que estigmatitza a part de la societat.

per Ricardo Saavedra

Identitats entrecruades no normatives

Imaginem per un moment una persona homosexual: un home gai, àrab i musulmà; possiblement patirà negació i persecució per la seva orientació sexual, el país d'origen i la seva religió. Aquest simple exercici d'imaginació ens permetrà fer una aproximació al què implica tractar i acompanyar persones amb identitats entrecruades, les quals es situen entre el límit del privilegi i la opressió, doncs sovint pateixen l'exclusió i privació de drets per tenir unes identitats que pertanyen a una minoria o grup assenyalat pels prejudicis i l'estigma.

Hem de ser capaços de repensar i reflexionar sobre els nostres privilegis i els drets que se'ns donen o que se'ns neguen, que estan relacionats amb el què som o representem, en funció de la nostra socialització i l'atribució a aquell

grup al que pertanyem. Això ens pot suposar tenir un camí planer per desenvolupar-nos i assolir els nostres objectius com a persones o, pel contrari, trobar molts obstacles per arribar-hi.

Compartir lluites

La interseccionalitat possibilita un enfocament plural de les diversitats, ja que la tolerància està condicionada per la norma i s'adapta al que està ben vist, d'acord amb el que ha estat tradicionalment acceptat i atribuït com a natural. Per això, les opressions estan estretament relacionades entre elles i una persona serà més vulnerable o estarà en risc d'exclusió social quan pertanyi a més d'un grup tradicionalment marginat. També el context on naixem i creixem pot determinar el nostre desenvolupament en la mesura que ser d'una determinada procedència condicionarà l'accés a recursos i drets.

RACISME

HOMOFÒBIA

TRANSFÒBIA

CAPACITISME

SEXISME

XENOFÒBIA

Davant d'aquest panorama, cal compartir lluites i no competir per veure qui està o ha estat més discriminat, doncs, si bé les minories o col·lectius exclosos són diversos, tots tenen un denominador comú i és que són apartats o estigmatitzats.

Per exemple, l'homofòbia es produeix pel masclisme, el sexisme i la misogínia, dificultant llibertats i limitant els drets, per separat o en conjunt. Hauríem d'estar oberts a concebre a la persona en la seva individualitat, que sempre és diversa i plural, i que està construïda i entrecreuada per molts aspectes com l'edat, el gènere, la sexualitat, la nacionalitat i l'estatus socioeconòmic. I ningú és veritablement acceptat si no se'l respecta per la seva individualitat personal de manera global.

El perill d'encasellar

Cal analitzar la pròpia posició envers els altres, i adonar-se'n de que possiblement l'equitat no existeix. Els entrebancs hi són presents, perquè som diferents i se'ns fa diferents. Quan se'ns classifica,

se'ns encasella i se'ns treu d'un costat per posar-nos a l'altre, es condiona el nostre desenvolupament integral, i això pot facilitar o limitar la llibertat per ser i estimar.

També, a l'interactuar amb els altres mitjançant les relacions i la comunicació, la socialització està influenciada per les característiques i habilitats de cadascú. Les experiències i vivències estan marcades per qui som i com ho percepc el nostre entorn, i es traça una línia, imaginària però molt efectiva, que empeny a les persones susceptibles o vulnerables a patir desigualtat en funció de les seves característiques personals. Així, per exemple, un home, blanc i heterosexual no disposarà de tantes restriccions en el seu camí com una dona, gitana i lesbiana.

Quatre exemples d'interseccionalitat

A continuació es mostren quatre històries on la interseccionalitat pot ser la clau per comprendre la realitat, obrir el focus a les diverses realitats i permetre assolir un major grau de justícia social i llibertats personals.

La Luisa treballa com a cambrera en un restaurant. Té una vida tranquil·la i arriba ben just a final de mes. És una dona lesbiana i estrangera, que viu amb cert temor la seva sexualitat i enyorra de tant en tant la seva terra natal. Està agraïda amb el país que l'ha acollit, malgrat que l'assenyalen per ser homosexual, tenir trets físics exòtics i ser dona. A la seva ciutat hi ha recursos i serveis, com un casal de les dones, una associació LGTB i un centre de trobada per a immigrants; tots reivindiquen els seus drets, però treballen per separat. La Luisa no sap a on acudir, no sap si la representa més el fet de ser dona, lesbiana o estrangera.

El Gerard és un estudiant de Treball Social. S'identifica com a home transsexual i és homosexual. Al tenir una identitat i sexualitat diversa, té dificultats per ser acceptat i trobar el seu lloc i grup de referència. Hi ha qui el reconeix com a persona trans, d'altres qüestionen la seva masculinitat i identitat com a home. A més, el fet de ser un noi gai amb un cos divers, fa que altres gais el rebutgin. Tot i que viu amb naturalitat i orgull la

seva diversitat, es troba amb una realitat i entorn que no li dona cabuda.

El Biel treballa en un supermercat. Participa en un programa d'inclusió i inserció laboral de la mà d'una associació per a persones amb diversitat funcional. És absolutament autònom i desenvolupa el seu projecte de vida amb el suport de la família i les amistats. Té 25 anys i ha començat a conèixer gent; surt amb la Maria, la seva noia, a qui va conèixer a l'associació. Al principi la seva família es va preocupar perquè no veien clar que ell, un noi amb síndrome de Down, tingués parella i relacions sexuals. Ho van acabar assimilant i entenen gràcies al suport dels professionals del centre. Però ara, el Biel s'ha reconegut com a home bisexual i es posa en qüestió aquesta realitat.

La Tània és una dona transsexual i una mica grassa. Després d'haver viscut el trànsit amb l'ajut de la seva família, se sent orgullosa de si mateixa, però fa un temps va patir bulímia, provocada per les burles de l'entorn degut a la seva obesitat. Té 33 anys i es vol ca-

sar amb la seva parella. Actualment segueix patint burles i mirades per ser una dona amb una talla gran, i suporta una forta pressió social al no respondre a l'estètica femenina i estilitzada. La seva visibilitat, com a dona trans, li ha costat acomiadaments de feina i un cercle social limitat. Sovint no se sent representada pels moviments socials que reivindiquen els drets i la igualtat, perquè ho fan per separat i gairebé d'esquenes a d'altres expressions de les diversitats.

Una perspectiva interseccional

Aquests exemples són una clara mostra de que, tant per part de l'activisme, sigui el que sigui, com del treball professional, es necessita una perspectiva plenament interseccional. Cal acabar amb la discriminació i els desavantatges de totes les persones, independentment de les seves diversitats, i per això es fa imprescindible desenvolupar aliances i fer-se conscients de les lluites comunes que es comparteixen, doncs les opressions estan interrelacionades i es perpetuen entre elles. ■

Viac de l'escalador

Una doble discriminació

Les lesbianes són dones i a les dones se'ls ha posat en un segon pla des de pràcticament tota la història de la humanitat: es coneixen molts científics i poques científiques, molts polítics i poques polítiques, molts pintors i poques pintores, molts caps i poques caps, inclús, alguns gais però poques lesbianes. Les dones s'han hagut de mantenir al marge dels grans esdeveniments perquè socialment s'ha considerat que el seu lloc ha de ser un altre —a casa cuidant els nens, per exemple— i totes les repercussions del patriarcat que cauen damunt seu s'agregen quan gosen mostrar una orientació sexual no normativa; els homes que no compleixen els paràmetres de la masculinitat *ad hoc* també pateixen aquesta pressió, però sempre amb menys intensitat que les dones.

Sortir de l'armari com a lesbiana o bisexual pressuposa que les dones hagin de parlar de la seva sexualitat i, a dia d'avui, el sexe encara és un tema més tabú a la boca d'una dona que a la d'un home. Les dones no han de parlar de sexualitat perquè han de parlar de coses de dones, i el sexe és tema d'homes; a les dones se les ha considerat, des de l'inici dels temps, pràcticament asexuals. D'aquesta manera, ser lesbiana implica dues lluites: la lluita contra l'homofòbia, però

SER LESBIANA EN UN POBLE PETIT

per Anna Palomeque

Viure en una societat on el col·lectiu LGTBI+ encara no està normalitzat comporta que les persones que en formen part hagin d'afrontar situacions violentes o incòmodes de manera massa freqüent: des d'insults de desconeguts per fer-se un petó amb la seva parella públicament, fins a, en el cas de les dones lesbianes, opinions absurdes i insultants com ara que la seva orientació sexual és un estat de confusió que s'arreglaria «amb una bona polla». Aquestes situacions, sovint implícites quan es fa pública la pròpia orientació sexual o identitat o expressió de gènere, s'agregen quan la protagonista viu fora de la gran ciutat; i és que l'homofòbia es manté més viva a territoris allunyats de la metròpoli, alhora que les lesbianes tenen una visibilitat més escassa.

també la lluita feminista, perquè una relació de dues dones sempre tindrà menys reconeixement social que la relació on hi hagi, com a mínim, un home pel mig —que sigui cisgènere, és clar—. A més, a l'imaginar dues dones que s'estimen i que comparteixen la seva vida juntes sense cap presència masculina, molts homes ho perceben com una amenaça capaç de desestabilitzar la seva pròpia virilitat.

«No cal que ho proclamis pel carrer»

Amb més o menys intensitat, aquesta situació està present arreu però, en general, encara avui als municipis de pocs habitants hi ha un menor grau de tolerància que a una gran ciutat, com pot ser Barcelona. Bàsicament perquè a la metròpoli hi ha més gent i, conseqüentment, més diversitat. Viure en un poble petit implica tenir més probabilitats de ser «l'única», de destacar per damunt de la resta en el moment en que es té un comportament diferent i un tret que no defineix les persones en la seva majoria. Així, fàcilment, una dona homosexual pot acabar convertint-se en «la lesbiana del poble».

El problema, a més, no només rau en la no acceptació de molta gent que una dona vulgui estar amb una altra dona i que, per tant, no tingui la necessitat d'estar amb un home, sinó també

en l'ocultació de la realitat per guardar les formes; una frase devastadora però encara molt estesa és: «M'està molt bé que siguis lesbiana, però no cal que ho vagis pregonant pel carrer». Això es tradueix en una invisibilització i una restricció de llibertats, ja que un home i una dona poden acariciar-se enmig del supermercat, però dues lesbianes millor que no ho facin doncs pot semblar escandalós. És obvi que aquestes situacions també les viuen molts homes gais, però quan ells reivindiquin la seva orientació, només seran uns «maricons de merda» a ulls d'un homòfob, en canvi, quan ho facin unes lesbianes seran unes «putes bolleres feminazis de merda», i això és així perquè també estaran reivindicant altres coses com ara que se les deixi de considerar simples objectes sexuals a disposició del mascle dominant.

Si ja és difícil de per si ser dona i lesbiana, gestionar-ho en un entorn on no s'hi pot trobar cap mena de referent alguns cops esdevé una tasca titànica. Si les dones senten els seus pares comentar amb certa consternació que han vist la filla dels veïns agafada de la mà d'una altra noia, si hi ha molta gent convençuda que les dones tenen dret a sortir al carrer a manifestar-se però que si ensenyen els pèls de les aixelles no aconseguiran res, és fàcil que una lesbiana decideixi fugir a un altre lloc on no se senti jutjada. ■

LESBIANA

«Què hauria passat si amb 18 anys, que és quan vaig començar a saber que era gai, ho hagués acceptat i ho hagués portat bé? Potser hauria anat a unes Olimpíades.» Així reflexiona el Marc Fortuny, esportista català que va arribar a ser una de les grans promeses del judo a l'Estat. Als entrenaments, frases (suposadament) motivacionals com «vinga no siguis marica, fins al final!» el van acabar portant a fingir ser el que, ell ja sabia, no era. «Si he fet el pas, és perquè no vull que una persona de 17 o 18 anys, que es troba com jo, es castigui, no s'accepti i que el seu rendiment no pugui ser el màxim pel fet de tenir una orientació sexual 'diferent'.»

Amb poc més de 20 anys, el Marc havia guanyat nombroses medalles i estava tecnificant-se a Madrid, al millor club de judo de l'Estat. La projecció de futur de la seva carrera esportiva era immillorable. Però no era feliç. De fet, segons explica aquest sabadellenc de 27 anys, es menyspreava a si mateix «per tenir sentiments 'impurs' o per tenir sentiments que no volia tenir». Va deixar de competir durant tres anys, però ha tornat, i amb més força que mai. Aquesta és la història d'un valent que ha declarat la guerra a la LGTBfòbia en el món de l'esport, un àmbit on tot el qui roman fora de l'heteronormativitat és constant motiu de mofa i befa.

Com recordes aquells dos anys formant-te a Madrid, que van acabar sent el detonant de la teva sortida de l'armari?

Vivia un sentiment contradictori; hi havia moments que em deia: «No entenc com no puc estar gaudint quan realment el judo és la meva passió, i ara se m'està fent una muntanya». Fins i tot em costava dormir, no estava bé. No volia veure que el problema és que no m'acceptava. Fins que va arribar un punt que vaig dir, o la meva salut o jo, i vaig decidir deixar-ho. Al tornar a casa vaig

estar una temporada molt malament i vaig dir-me: «O explico això i faig el pas, i ho accepto, o mai podré ser feliç».

Per a tu no era factible sortir de l'armari estant en aquest nivell d'elit?

Crec que no era pel lloc, era l'ambient en el qual estava, l'esport no convidava, no ho veia viable.

Et trobaves mancat de referents LGTBI en l'àmbit del judo?

Hi ha una falta de referents, en general, a tot l'esport. La pressió que hi ha entorn de l'orientació sexual és brutal. L'insult fàcil és una de les coses que em tirava molt enrere. Sempre s'escolten comentaris del tipus «vinga, no siguis marica, fins al final!», que condicionen molt. Les paraules condicionen. Ostreres, si sense saber que sóc gai ja fan aquests comentaris... Com han d'acceptar que jo tingui una orientació sexual 'diferent'?

Et veies abocat a dir i fer coses que no senties?

És clar, havia de fingir. Quan portava uns mesos i em preguntaven: «Com és que no estàs amb ties?», em tocava 'tontejar' amb noies, havia de quedar amb noies, m'havia d'enrotllar

MARC FORTUNY

UN REFERENT GAI PER ALS JOVES ESPORTISTES

per Joan Antoni Torreblanca

amb noies, simplement pel bé de la meua imatge. Havia de mostrar a tothom que jo no era gai i que m'agradaven les noies. Això era una de les coses que pitjor vaig portar.

Però tu ja sabies que eres gai?

Sí, és clar. Però la pressió et porta a fer aquestes coses. Ho fas sense ganes, però et veus obligat a dir comentaris que realment no sents per poder estar integrat dins del grup.

Senties por de dir-ho per la forma en què et poguessin tractar els teus contrincants en el judo?

El judo és un esport de contacte, és un esport de lluita. És que fins i tot toques parts íntimes, és un esport on has d'immobilitzar el teu contrincant, poses el pit a la seva cara... Jo tenia aquesta por, que la gent em pogués jutjar o pogués pensar vés a saber què. Si l'altra persona sap que ets gai i és tancat de ment, pots arribar a pensar que no voldrà competir amb tu.

Te'n peneixes de no haver sortit abans de l'armari?

Sí. De fet em pregunto què hauria passat si amb 18 anys, quan vaig començar a saber que era gai, ho hagués acceptat i ho

hagués portat bé. Potser hauria anat a unes Olimpíades o potser no, no ho sé. A mi em va afectar molt en el rendiment esportiu. Potser a algú altre no l'afectarà, però a mi sí. Com vols confiar en tu mateix, com vols donar el màxim, si no t'acceptes? Si tu mateix, quan arribes a casa, t'auto rebutges per tenir sentiments que no vols tenir? Per això, si he fet el pas de declarar públicament que sóc gai és perquè no vull que una persona de 17 o 18 anys, que es trobi en la mateixa situació que jo, es castigui, no s'accepti i que el seu rendiment no pugui ser el màxim pel fet de tenir una orientació sexual 'diferent' i pateixi.

Un cop has tornat a competir, després de tres anys, has comprovat si els teus temors sobre la relació amb els contrincants del judo eren certs?

Justament te'n adones que no és així. Una de les coses de les quals estic més penedit és d'haver estat tants anys lluitant en contra de mi mateix, aparentant ser una persona que no sóc, quan al final te'n adones que la gent que t'estima, t'estima igual. La gent de l'esport parla i comenta, però igual que parlarien de si ets gai, també parlarien de si t'has engreixat quatre quilos o de si t'has fet metxes al cap. En el fons, a la gent li

agrada parlar per parlar. I te n'adones que no, què no val la pena tot aquest sacrifici.

Quan arribarà el dia en què vegem un esportista de màxima popularitat, com ara un futbolista de primera divisió, declarant-se obertament gai?

Encara hi ha mots prejudicis. Per desgràcia, en molts àmbits, el fet de ser gai està encara etiquetat com una cosa molt negativa. I l'esport, ens agradi o no, és un dels àmbits de la vida on hi ha més masclisme, està xapat a l'antiga! Crec que encara falta molt i entenc perfectament que els esportistes no ho diguin per evitar la pressió, per no patir aquesta por que jo he tingut, tot i moure'm en un esport minoritari. No m'imagino com ho podria fer un futbolista, quan un dels insults més fàcils encara és «maricón!». Hem d'evolucionar i, a través de l'educació, canviar aquestes etiquetes negatives fins aconseguir que tenir una orientació sexual 'diferent' no tingui ressò mediàtic, sinó que es visqui amb absoluta normalitat.

Mai et vas arribar a plantejar, quan estaves en l'elit del judo, portar una doble vida?

És que no m'ho permetia, suposo que no volia acceptar-ho. De fet, el primer any després de sortir de l'armari encara em costava anar a llocs d'ambient, tenia molts prejudicis. Fins i tot, les pri-

meres vegades que explicava als meus amics que era gai, plorava dient-los que no volia ser-ho, però què m'havia tocat. Els deia que tant de bo no m'hagués passat això a mi, què per què a mi... És un procés d'autoacceptació. Ara, òbviament, me'n penedeixo, però en aquell moment ho sentia així. Ara estic molt feliç de ser com sóc, de ser qui soc, però abans ho vivia com una desgràcia.

Entenc que durant molt temps et vas 'esforçar' per intentar ser heterosexual.

Ja de petit et poses aquesta obligació, no tens una altra cosa al cap, la societat dóna per suposat que ets hetero. Crec que això s'ha de treballar, s'ha de donar una visió diferent als nens. Tu t'enamores de les persones i pots sentir-te atret pel mateix sexe. Crec que a un nen no li has de preguntar si li agrada una nena, li has de preguntar si li agrada algú. S'ha de començar a parlar d'aquesta manera per no condicionar. Que el 90% seran heterosexuals? Pot ser. Però, i si estàs parlant amb el 10% restant? Doncs que aquesta persona se sentirà cohibida.

D'ençà del boom mediàtic originat amb el teu cas, t'has convertit en un referent.

Si ser un referent vol dir ajudar, donar una visió diferent i mostrar que encara hem de treballar molt contra l'homofòbia en l'esport, accepto ser-ho. No vull que una persona de 16 anys

es castigui i passi per tot el que he patit... Jo ho he passat molt malament, però si ho dic no és per fer pena, és perquè no vull que la gent ho passi així. No val la pena.

El passat octubre explicaves que ni el Consejo Superior de Deportes, ni la Federación Española de Judo, ni cap altra institució estatal s'havien interessat per la teva situació actual. Arran d'això el ta trucar i el mateix president del govern. Com va anar?

(Riu) Jo estava a la Seu d'Urgell, fent una excussió, i em va trucar de la Moncloa dient-me: «¿Podemos hablar con el señor Marc Fortuny? El señor presidente quiere hablar con usted». A mi em va agafar desprevingut, i em vaig creure que era una broma. Però sí, vaig estar parlant amb el president Pedro Sánchez. Em va felicitar pel procés que havia dut a terme i em va preguntar què podia fer per ajudar, per intentar eradicar l'homofòbia a l'esport. Jo li vaig explicar el mateix que he dit ara, que s'ha de treballar en l'educació, que s'ha de formar a tots els professors en general, i en l'àmbit de l'esport, també al consell esportiu, que cal fer formacions per treballar el llenguatge, perquè no sigui despectiu ni masclista. També li vaig dir que l'ideal seria que una persona molt influent, en aquest cas al futbol, sortís de l'armari.

A banda de donar la cara, estàs realitzant investigacions científiques a la universitat, sobre la LGTBfòbia a l'esport.

A l'INEF vaig fer un primer estudi sobre l'homosexualitat a l'esport i ara estic amb un nou projecte d'investigació. Vull veure què passa, per exemple, amb les noies o estudiar si en els esports individuals passa el mateix que en els col·lectius. Però necessitem temps, diners i, sobretot, subjectes... És molt difícil trobar esportistes que vulguin fer aquestes entrevistes, perquè clar, com que no ho diuen...

Finalment, tens alguna eina que puguis traspasar a algun jove esportista que no s'atreveixi a sortir de l'armari?

Recomano una lectura. Tres anys després d'haver abandonat, em vaig llegir el llibre *Coming Out to Play* de Robbie Rogers, un dels primers futbolistes americans que va sortir de l'armari. Em va inspirar. Llegint-lo, vaig sentir diferents emocions: plorava, estava content... Em vaig sentir molt identificat i em vaig veure preparat per tornar a competir. No pas amb l'objectiu d'anar a unes Olimpíades, simplement volia tornar a gaudir del meu esport. Per què no puc gaudir de la meva passió? ■

El tercer gènere

Els antropòlegs, des dels inicis moderns d'aquesta disciplina, ens porten relats de diferents països asiàtics que, des del punt de vista occidental, verifiquen l'existència de persones trans sota la denominació de tercer gènere. És, per exemple, el cas dels *hijra*, al subcontinent indi¹, els *kathoey*, a Tailàndia, o els *bissu*, a Indonèsia.

Els *hijra* són homes biològics o intersexuals que adopten un rol de gènere femení. Des d'un punt de vista occidental, els podríem classificar com persones transgènere. En la literatura índia de vegades apareix algun personatge *hijra*, amb dots artístiques i amb poder per beneir naixements i matrimonis, i també se'ls vincula a la religió com a casta especial. Tot i així, actualment el terme *hijra* és pejoratiu, indicant un estigma, i de vegades estan empesos a la prostitució.

Pioners en operacions de reassignació de sexe

A Tailàndia trobem el cas dels *kathoey*, també homes amb una identitat de gènere femenina que decideixen adoptar plenament aquest rol. Els *kathoey* són també coneguts com a *ladyboys*, en referència a aquesta ambigüitat (des del punt de vista binari) i en moltes ocasions exerceixen la prostitució, essent un cas molt conegut pel turisme occidental. De fet, la transsexualitat i l'homosexualitat són en certa manera tolerades a Tailàndia ja que des del budisme es consideren unes tares degudes a transgressions en vides passades i que, per tant, mereixen compassió. Per això els *kathoey* són més visibles en la societat. A més, Tailàndia ha estat un dels països pioners al món en operacions de reassignació sexual. El cas dels *kathoey*, doncs, és més afortunat que d'altres i fins i tot compta amb exemples molt populars com el de Nong Toom, un kat-

hoey campió de *muay thai*² que va decidir passar per una operació de reassignació sexual, història que es va portar al cinema en la pel·lícula *Beautiful Boxer*, o el cas d'un equip de voleibol format per homes gais i *kathoey* que va guanyar un campionat tailandès d'aquest esport.

Si viatgem fins a Indonèsia, els *bissu* també són, en termes occidentals, dones transgènere, però en canvi històricament han tingut un rol molt rellevant en la cultura del país i fins i tot se'ls atorgava un paper sagrat: pel fet de tenir característiques d'home i de dona, es creia que tenien el poder de fer de mitjancers entre els ésser humans i els déus. Tenien, antigament, un paper de líders espirituals i es diu, curiosament, que l'islam va entrar a Indonèsia gràcies als *bissu*, que el van preferir davant del cristianisme. Recordem que Indonèsia és el país amb el major nombre de població musul-

mana del món, per tant, els *bissu* tenien un gran poder.

Les conseqüències del colonialisme

Actualment, els *bissu* han perdut aquest estatus social i la seva situació és més marginal, com la dels *hijra* indis. I això no és casual sinó que, de fet, es deu a un canvi de pensament introduït per les potències colonials de l'època: durant els segles *xvi* i *xx*, Àsia va estar sota el punt de mira de les potències europees i molts països, especialment els del sud-est asiàtic, van patir d'una manera o altra els efectes de la colonització. Concretament, el subcontinent indi va estar exposat al colonialisme portuguès entre els segles *xvi* i *xvii* i sota domini britànic entre el 1793 i el 1947; Tailàndia, aleshores el regne de Siam, estigué sota domini francès i britànic des del segle *xviii* fins a principis del segle *xx*; mentre que Indonèsia estigué sota domini holandès

TRANSÀSIA

UNA MIRADA A LA QÜESTIÓ TRANS ALS PAÏSOS ASIÀTICS

per Àlex Marcos Bonet
(vaigadonaruntomb.wordpress.com)

Malgrat que a Catalunya encara predomina el binarisme de gènere, la feina desenvolupada les darreres dues dècades per diferents persones de les societats occidentals per incorporar poc a poc el discurs de la diversitat i el qüestionament d'aquest sistema binari s'està començant a fer sentir. I mentre aquí les persones trans comencen a fer que s'escolti la seva veu, en altres indrets la situació ha estat més fluctuant i desigual. Si en centrem en les societats asiàtiques, podem trobar casos d'expressions de gènere ben interessants.

des de finals del segle XVI fins a principis del segle XX. Sens dubte, aquests dominis colonials per part d'Occident i de les diferents branques del cristianisme que hi combregaven van canviar la història i part de la identitat dels països colonitzats. L'expressió d'aquest anomenat tercer gènere fou un dels elements amb una repressió més gran.

Per una altra banda, a països com Japó, en canvi, existeix una llei dita de protecció eugènica, actualment amb el nom de llei de protecció del cos matern, que denota clarament que el control de la reproducció és una prioritat per l'Estat, i la identitat trans, així com les sexualitats alternatives, entren en conflicte amb

aquest control social de la reproducció, per tant, no són acceptades.

Malgrat que la situació de les persones transsexuals a Àsia sigui menys favorable que en alguns països occidentals, existeixen organitzacions que lluiten per la millora dels drets de les persones LGTBIQ. És el cas d'APTAN o UNDP³. Especialment el primer s'ha convertit en una de les organitzacions més importants en la lluita dels drets de les persones trans en aquesta àrea, construint relacions amb les comunitats trans dels diferents països que la integren, amb organitzacions, governs i sistemes de salut, així com publicant informes. Informes que, per una altra

banda, també tenen en compte la situació dels homes trans, una realitat ignorada i poc representada. ■

Notes

1. Territori que inclou l'Índia, Nepal, Sri Lanka, Bhutan, Pakistan, Bangladesh i les illes Maldives.
2. El *muay thai* és un esport conegut també com «art de les vuit extremitats» que té com a base la boxa tailandesa.
3. APTN: Asia Pacific Transgender Network (Comunitat Transgènere d'Àsia-Pacífic). UNDP: United Nations Development Programme (Programa de les Nacions Unides pel Desenvolupament).

JOSEMOLA ACTIVISME AMB SENTIT DE L'HUMOR

per Anais Llorenç

Jose Cuadrado, més conegut a les xarxes socials com Josemola, acaba de publicar *Menos Drama* y *Más Banana*, la seva primera novel·la, que ell mateix defineix com «interactiva». Activista LGTBI, es defineix com «una mamarratxa contra la plomofòbia» i practica un activisme atípic basat en la ironia i el sentit de l'humor.

Com sorgeix la novel·la?

M'agrada dir que els culpables són un home i la meua mare. Trobant-me submergit en un 'dramón' sentimental i completament influenciat per les telenovel·les de ma mare, vaig agafar un avió a Lepe, d'un dia per l'altre, per dir-li a 'aquella persona especial' això de «m'agrades» i ell em va contestar: «*Lo siento mi amor*» com la Rocío Jurado. Total, no em va quedar més remei que escriure *Menos Drama* y *Más Banana*. L'argument arrenca en un moment crític de la nostra vida, el fi del primer amor que, òbviament, res tenia a veure amb el 'príncep blau' que havíem imaginat. Un drama que obliga tant al protagonista com al lector a prendre una decisió: seguir ancorat en el passat o córrer el risc de viure aventures.

Tu mateix l'has definit com una novel·la interactiva

La meua intenció era fer que el lector participes de manera activa en la lectura en tot moment. Per això, al final de cada un dels 10 capítols s'ha d'escollir entre «drama» o «banana» mitjançant salts de pàgina. Aquestes decisions representen encerts o errors que serveixen perquè el propi lector s'apropi a temes com la LGTBIfòbia, el VIH, la PrEP, l'heteronormativitat o la plomofòbia.

La plomofòbia?

És evident que existeix una homofòbia externa. Si donem un cop d'ull a la premsa, trobem un clar augment d'agressions. Però dins del propi col·lectiu LGTB cal escoltar a aquesta nova generació que adverteix de discriminació interna. L'herència d'anys i segles de masclisme, homofòbia i heteronormativitat, i el fet de que hem començat a relacionar-nos en llibertat, ha derivat en noves formes de discriminar com són la plomofòbia, la violència intragènere o el ciberassetjament entre nosaltres. I a tot això, se li suma un context on la llibertat d'expressió es pot mal interpretar de forma perversa amb discursos polítics poc respectuosos amb la diversitat.

Son temes seriosos, però la teua novel·la el què fa és desdramatitzar

Si estàs trista, avorrida o deprimida, al llegir la novel·la se't passa de cop. A més, com diu Jesús Generelo en el pròleg: «Ser activista no està renyit amb ser divertit, deixar anar ploma o frivolitzar de tant en tant». El sentit de l'humor ens salvarà a totes! (riu). *Menos Drama* y *Más Banana* és un himne contra la depressió, la negativitat i el mal rotllo.

La música també juga un paper important en la novel·la

Sense música el món estaria sord. Tots escoltem música a totes hores, de fet, jo escoltava música mentre escrivia i això volia que estigués present en la lectura. I en lloc d'un índex de capítols, vaig crear una *tracklist* a Spotify amb una llista de cançons que recomano escoltar mentre llegeixes. ■

Un ball com a forma de reivindicació

Conèixer el seu origen permet comprendre el transfons de la cultura Ballroom, que torna a estar de moda després de dos dècades. La repressió dels anys vuitanta patida pels latins i negres LGTBI dels Estats Units els va portar a impulsar aquest moviment social com una forma de reivindicació. Aquest conjunt de grups marginats s'havien de refugiar dels opressors, i van pensar en crear uns espais on poder desfilat i seguir ballant amb total llibertat. Naixien a Harlem les *Houses* i els *Balls*; les primeres eren espais ultrasecrets on hom podia ser un mateix, compartir i créixer sense prejudicis, i els segons no eren altra cosa que el diminutiu de *Ballroom*.

Aquest grup de rebels va agafar aquest nom per designar concursos de dansa *underground*, ja que originalment, a principis del segle XX, així s'anomenaven els espais on els homosexuals novaiorquesos feien bacanals i actes no aprovats socialment. Així, en mode de reclam i denúncia, adoptaven per les noves festes el mateix nom provocador i transgressor. Curiosament, a les bases del *Ballroom* hi podem trobar, per exemple: «no és obligatori l'ús de talons» o «balla com vulguis, però sigues tu».

Ara, a casa nostra, amb la immigració, aquest mateix col·lectiu pateix la discriminació d'una societat que, paradoxalment, es presenta avantatjada en drets d'igualtat.

Espais lliures de discriminació

El Hamilton Lodge va ser el club per excel·lència on es celebraven aquests balls que ja donaven pistes del què unes dècades més tard seria un punt d'inflexió en la història del moviment *drag*. La paraula «*drag*» la podríem definir com l'acrònim de l'expressió *dress as girls*, però es podia observar que durant la funció, la interacció transcendia qualsevol esquema social que altres tipus d'actes civils sovint reproduïen. L'escriptor Hughes destaca que en època de turbulència política, les persones que assistien a aquests tipus de festes creaven el seu propi espai lliure de discriminació, on blancs i negres, heterosexuales i persones *queer* confluïen amb l'única finalitat de celebrar la seva identitat.

El concepte de «*realness*» és essencial en tots els balls, determina la posada en escena dels *performers* (així es deien els qui ballaven) i es descriu com la incorporació del tema assignat en la seva actitud, el seu moviment i el seu propi estil. Una de les qualitats més poderoses dels espectacles era la capacitat d'experimentar; els qui ballaven, en l'espectre del gènere, desafiant i redefinint els patrons identitàris. Gairebé com una declaració de resistència, el *performer* obria les portes a noves possibilitats dins dels nostres propis límits: «De vegades, simplement ser pot esdevenir l'acte més rebel de tots».

Una experiència visual a les xarxes socials

Als anys noranta, Madonna ens va eclipsar amb la seva cançó *Vogue* i el fenomen es va intensificar amb l'arribada del documental *Paris is burning*, estrenat el 1990 de la mà de Jennie Livingston, on feia un retrat de la societat de la dècada anterior i fixava la seva mirada a les persones transgènere. Un dels personatges més famosos dins la cultura pop que utilitza el seu vocabulari és RuPaul Charles, *drag queen* molt conegut als clubs novaiorquesos. El seu programa «*RuPaul's Drag Race*» ha aconseguit una gran audiència que avui encara es manté després de molts anys.

Visible en coneguts singles i videoclips (*Glass & Patron* de FKA Twigs, *Tens* de Jennifer Lopez o *All Night* de Icona Pop) i en espectacles (*Anti World Tour* de Rihanna o els directes de Katy Perry, Ariana Grande o Lady Gaga), així com en series de ficció com *The Get Down* a Netflix, el *Ballroom* ha arribat per quedar-se, ja sigui pel seu impacte, que permet que els vídeos que es pengen a les xarxes socials es facin virals, o com a consum dels més fanàtics; i remou la consciència de molts dels seus seguidors. Tant és així que Ryan Murphy dirigeix *Pose*, un drama que conté el major repertori d'actrius *drag* de la història de la televisió, on reproduceix tots aquests escenaris dels anys vuitanta. La cultura promou la llibertat del propi cos com expressió del moviment. Cadascú creu en la bellesa del cos humà i en la seva capacitat de projectar-se i transcendir. ■

EL BALLROOM

CAURE I TORNAR-SE A AIXECAR

per Robert Bonet

Una mica de maquillatge, unes bones sabates de taló, amb perruca o sense, i sense que importi quina sigui la teva orientació sexual ni el teu gènere..., a ballar! Ha tornat el *Ballroom*. Només cal que t'expressis sense complexos i demostris tot el que portes dins. Si fa uns anys el *twerking* va entrar amb molta força al món de la nit, ara el que es porta és el *voguing*, una exageració dels moviments femenins a les pistes de ball: passos molt marcats amb cops de maluc, faccions expressives amb acrobàcies i postures egípcies, imitant les poses dels models que sortien a la revista *Vogue*.

LA SEXUALITAT INDOEUROPEA ANTIGA LA PRIMERA PANSEXUALITAT?

per Antoni Veciana

Un procés iniciàtic

El pobles indoeuropeus eren els que hi havia des del Ganges fins a l'Atlàntic abans de la romanització. El que sabem d'ells és gràcies a un d'aquests pobles que va posar-se a escriure. Els grecs antics van parlar sobretot d'ells i, algunes vegades, també dels seus veïns, que tenien una cultura de transmissió oral.

Bernard Sergent, en el seu llibre *La homosexualidad en la mitología griega*, analitza diversos mites hel·lènics que els antics traductors havien deixat de banda per escandalosos. Parteix de l'estudi de la institució iniciàtica que era la relació homosexual obligatòria entre mestre i aprenent. Aquesta pràctica depassava la cultura hel·lènica i es creu que era bastant comuna per tota la cultura indoeuropea. Aquest procés iniciàtic consistia bàsicament en anar a

la muntanya a sobreviure amb les pròpies mans durant un parell de mesos. Quan l'aprenent ja era capaç de caçar un senglar o un ós, tornava a la ciutat convertit en un guerrer, en un adult cívic, i rebia del seu mestre tres regals. De mestres coneguts destaquen Heracles, Zeus i Apol·lo, mentre que alguns aprenents que surten als mites són Dionís, Narcís o Teseu.

No només la mitologia ens explica aquest tipus de relacions. La ciutat grega de Tebes tenia un cos militar d'elit anomenat Batalló Sagrat, format únicament per guerrers experimentats i els seus joves amants. Tebes feia servir l'amor entre soldats per estimular la ferocitat en el combat. Els tebens creien que l'amor i l'amistat cohesionaven el grup, i que cap home voldria tenir un comportament covard davant del seu amant.

Més enllà del dualisme judeocristià

En la mitologia també trobem casos que depassen aquesta relació pedagògica. Aquil·les i Patrocle són dos companys d'armes i de llit. Quan Patrocle mor, Aquil·les el plora desesperadament perquè mai més no podrà gaudir de la seva companyia carnal. També trobem altres casos d'homosexualitat entre homes d'edat similar com Pisístrat i Telèmac, o l'amistat íntima entre Alexandre Magne i Efestió.

També a *La Ilíada* i a *l'Odissea* l'homosexualitat és molt patent, però no té un nom. Per què? Perquè busquem una etiqueta des de la nostra mentalitat imbuïda pel dualisme judeocristià. En general plantejem les relacions com una oposició, en el millor dels casos, entre homosexualitat i heterosexualitat, perquè en d'altres sectors es contraposa minoria i majoria, o fins i tot, vici i normalitat.

La societat occidental durant segles ha mantingut l'heteronormativitat, malgrat provenir d'una cultura indoeuropea politeista, que no tenia una visió del món maniqueista que separés el bé del mal, el blanc del negre.

Les religions vingudes del Pròxim Orient separen a Déu del Diable, i no hi ha mitjanies. En un terreny com l'Orient s'entén aquesta visió binària del món: l'aigua és la vida i el desert la mort, el dia et crema i la nit et gela. En canvi les tradicions indoeuropees eren més complexes, donat que el territori és ben divers. La sexualitat també era complexa. Per aquest motiu no tenien un nom o una etiqueta per a l'homosexualitat. La sexualitat tendia a la pansexualitat, de manera que un home podia tenir relacions sexuals amb homes, dones, o transvestits depenent del moment i de

*I ho desitjo, i em torno boja.
No pretenc tocar el cel amb les mans.*

SAFO

la finalitat. Personatges mítics com Zeus, Apol·lo, Dionís o Aquil·les també tenien muller i amants femenines, a part dels seus companys masculins.

Pansexuals però patriarcals

Però, i les dones? La societat grega, i la indoeuropea per extensió, potser no era heterosexual, però sí que era patriarcal, i les dones no apareixen als mites. La diversitat sexual també la trobem en les relacions que ara en diem heterosexuals, en les quals un home podia cercar l'amor en concubines, prostitutes i ocasionalment, amb la dona amb la qual s'havia casat concertadament. Però les dones hi eren, i el seu comportament s'assimilava al dels homes, tot i no tenir les llibertats d'aquests. Són un clàssic els cants d'amor de Safo de Lesbos, que ens deixen entreveure la rica vida privada de les do-

nes gregues. També Llucià de Samòsata reproduceix una conversa entre Clonària i Leena, en la qual la segona explica que s'ha convertit en amant d'una altra dona, i que en el primer encontre li va dir: «T'adonaràs que no em falta res dels homes perquè tinc una cosa en comptes del membre. Deixa'm fer i ho veuràs».

Els antics grecs no tenien la promesa d'una vida millor després de la mort. Per això, aquest món era el millor del qual podien gaudir, i en el qual havien de mirar de trobar la felicitat, en la brevetat de les seves vides. No s'entretenien a etiquetar les seves pràctiques sexuals, sinó que les gaudien fins on volien i podien. En podríem dir pansexualitat, però seria tornar a posar un nom modern a una manera de fer, natural i ancestral, dels antics indoeuropeus, els nostres avantpassats. ■

ELS PRIMERS CÒMICS GAIS

per César del Llano

Uns personatges allunyats dels lectors

Durant la primera meitat del segle xx, i amb la Segona Guerra Mundial com a rerefons, era molt fàcil identificar quins eren els enemics a batre, més tenint en compte que els principals productors de còmic en qüestió superheroica eren els Estats Units i el Regne Unit, però no eren un reflex de la societat que consumia aquest material. Els joves, llavors, també eren diversos identitària i culturalment i no acabaven de veure's reflectits en els personatges que seguien. Si una cosa van aprendre els autors, era que per arribar als seus lectors havien de canviar el producte.

Pel que fa a la representació LGBTI en qüestió superheroica no va ser un camí precisament fàcil, sobretot per les polítiques conservadores i una societat que encara no entenia la diversitat sexual. Van ser els autors que, treballant amb metàfores, silencis argumentals, dissenys de vestuari i situacions impossibles, donaven ales a imaginar que hi havia alguna cosa més que acompanyava l'eterna solitud taciturna inherent a qui es dedica a protegir els més febles. S'insinuava però no es mostrava res decididament, era l'època dels equívocs i dels jocs de paraules que justificaven certes actituds i així superar el raser dels censuradors.

Superherois gais

Degut a l'aparició del VIH i la sida, la dècada de 1980 va colpejar especialment la comunitat homosexual. Els cò-

A l'hora de parlar de superherois, còmics i la comunitat LGBTI, dóna la sensació que són termes que sempre han estat lligats, sobretot si parlem de com es representen els superherois; ja sabeu, malles, colors i cossos d'escàndol. Però no sempre ha estat així. Els superherois sempre han representat la societat més heteronormativa amb una exclusió també d'altres col·lectius llavors més febles com les dones i els immigrants.

mics, un cop passada la guerra, mostraven una societat fosca, deprimida i l'escenari on es movien els personatges ja no estava tan definit. Ara tot era més difús, explicaven històries on aquells que semblaven dolents eren bons (per explicar el VIH per exemple) i on els bons ja no ho eren tant perquè menystenien part de la societat que els envoltava; i això no era el que havia de fer un superheroi. Feia temps que diferents editorials jugaven a això i Alan Moore i els seus *Watchmen*, publicats per DC Comics els anys 1986 i 1987, posaven sobre el paper els primers protagonistes que apuntaven a ser gais. Una mica abans, l'any 1979, a l'editorial Marvel apareixia *Northstar*, un personatge mutant de ficció creat per John Byrne i Chris Claremont, el conegut dibuixant que va popularitzar els *X-Men* els anys vuitanta; *Northstar* va ser creat amb una personalitat ambigua, però va anar evolucionant fins que a l'any 1992 un nou guionista, Scott Lobdell, el va convertir en el primer personatge obertament homosexual de l'univers Marvel.

Han passat uns quants anys des de llavors i ara els superherois declarats com a LGBTI són multitud. Però aquella gesta va contribuir de manera molt més decisiva del que alguns creuen a que la societat occidental en general visqués amb normalitat la diversitat sexual, doncs va permetre fer arribar el missatge de diversitat al jovent, donant normalitat al fet diferencial en quant a orientació de gènere, mostrant una realitat sexual no estandarditzada i fent palès a ulls de les

noves generacions que més enllà de qui som, el que és important si volem salvar el món és com ho fem.

La següent passa a fer

I és que, com en moltes ocasions, qui parla de nosaltres no som nosaltres. El món del còmic, i més el nord-americà, ha estat sempre format per homes que han explicat a ulls d'ells la realitat LGBTI, així com la realitat de la dona i d'altres col·lectius. Si bé és cert que hi ha hagut autors molt encertats en la presentació i tracte dels personatges —com Chris Claremont, que va empoderar de manera exquisida la dona amb els seus *Uncanny X-Men* al llarg de 20 anys i va donar el millor tracte als mutants de la Marvel, la comunitat LGBTI metafòricament—, es troben a faltar autors que representin les nostres singularitats però des de dins. Afortunadament, i sobretot pel que fa al paper de la dona, la seva presència s'està fent notar cada cop més, no tant per l'autor en si mateix, sinó perquè les noves generacions estan creixent amb una normalització de les diverses realitats que afecten el col·lectiu LGBTI i que es reflexa en com s'expliquen les històries.

Així, fent un salt al present més actual, aquesta primavera s'ha publicat *Doctora Laura, ¿Digame?*, unes memòries gràfiques de Nicole J. Georges on mostra el desenvolupament de la pròpia identitat en una família disfuncional i que ha esdevingut un referent que, traspasant l'univers dels còmics, entra de ple en la teoria queer. ■

La violència envers el col·lectiu LGBTIQ a les escoles i instituts és un tema àmpliament reconegut i estudiat, i desgraciadament existeixen nombrosos exemples de les conseqüències fatals que poden ocasionar en les persones menors i la joventut.¹ Però, què passa a la universitat? Els estudiants que ja han superat l'adolescència i, es suposa, tenen un cert grau de cultura, han après a viure en el respecte a la diversitat? Reprodueixen comportaments LGBTIQ-fòbics?

UNA UNIVERSITAT HOMÒFOBA?

per Marta Font i Oriol Ríos

Estudiants que assetgen altres estudiants

Tot i que tradicionalment s'ha posat més èmfasi en l'educació primària i secundària, també s'han realitzat recerques a nivell internacional que analitzen la presència de violència LGBTIQ-fòbica en el context universitari, centrant-se sobretot en el clima dels campus i en les actituds discriminatòries envers les persones de minories sexuals. Alguns exemples d'aquestes recerques són les desenvolupades per Woodford l'any 2013, que destaquen que el 90% de l'alumnat ha sentit alguna vegada la frase «Això és molt gai» de manera discriminatòria,² o l'estudi de Rankin de 2005 que, després de recollir dades de 14 campus universitaris, va concloure que un 79% de les formes d'assetjament envers el col·lectiu LGBTIQ estaven promogudes per altres estudiants.³

Tot i les constatacions d'aquesta realitat a nivell internacional, la violència per raó d'orientació sexual, identitat o expressió de gènere ha estat una problemàtica silenciada

i invisibilitzada a casa nostra. L'absència de recerques en el context de l'Estat espanyol que permetin identificar la incidència d'aquesta violència en el context universitari afavoreix que les possibles actuacions i respostes es vegin frenades per la manca de dades i evidències que les recolzin. Tot i que el desenvolupament de la llei per garantir els drets de les persones LGBTIQ aprovada pel Parlament de Catalunya el 2014 preveu la recollida de dades per identificar les situacions de LGBTIQ-fòbia existents a l'entorn universitari, així com la implementació de plans per eradicar-les i visibilitzar-les davant la comunitat universitària,⁴ no s'ha materialitzat encara cap actuació que permeti avançar en aquesta direcció.

A la busca de dades reals

En aquest context, per trencar el silenci existent al voltant de la violència envers el col·lectiu universitari LGBTIQ, a la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona ha sorgit el projecte Uni4Freedom. *Violències per raó d'orientació sexual, identitat o expressió de gènere a les universitats catalanes.*⁵ Durant els dos anys d'implementació del projecte es volen obtenir dades en relació a les violències per raó d'orientació sexual, identitat o expressió de gènere a les universitats catalanes, per tal, d'aquesta manera, de proposar orientacions per l'elaboració de protocols de no-discriminació i sensibilitzar els diferents agents socials i responsables polítics implicats en la problemàtica social. Aquestes accions faran que el projecte esdevingui pioner en matèria d'igualtat del col·lectiu LGBTIQ, aportant dades i evidències de la incidència de la violència envers les minories sexuals i trencant el silenci que blinda les universitats no només en termes de violència envers el col·lectiu LGBTIQ.

En aquest sentit, Uni4Freedom segueix la línia del també pioner projecte *Violència de Gènere en las Universidades Españolas*,⁶ la primera recerca sobre violència de gènere a les universitats de l'Estat, que va evidenciar que el 62% de les persones entrevistades havia patit o coneixia alguna situació de violència de gènere en l'àmbit universitari i va permetre avançar en la detecció de les dificultats i obstacles al voltant de la identificació de la violència de gènere i del procés de denúncia posterior.

Els resultats d'aquest estudi poden aportar llum en un àmbit on, per desgracia, sempre hi ha hagut un sospitós vel de foscor. ■

Notes

1. CNN, & Nedelman, M. (2018). *9-year-old died by suicide after he was bullied, mom says*. 5 de gener de 2019.
2. Woodford, M. R., Howell, M. L., Kulick, A., & Silverschanz, P. (2013). "That's so gay" heterosexual male undergraduates and the perpetuation of sexual orientation microaggressions on campus. *Journal of Interpersonal Violence*, 28(2).
3. Rankin, S. R. (2005). *Campus climates for sexual minorities*. *New Directions for Student Services*, 2005(111).
4. Departament de Treball, Afers Socials i Família, G. de C. (2018). *Guia per a la incorporació de la diversitat sexual i de gènere a les universitats catalanes a partir de la Llei 11/2014* (1a ed.).
5. MEDIS, U. (2018). *Uni4Freedom*. 2 de gener de 2019. Projecte dirigit per Oriol Ríos, professor agregat de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona. Projecte del Programa Recercaixa 2017, de l'Obra Social La Caixa (2018), en la categoria de Violència de Gènere.
6. Valls Carol, R. (2008). *Violència de Gènere en las Universidades Españolas*. (M. de I. Instituto de la Mujer, Ed.).

PANTERES GROQUES TRENCANT ESQUEMES A L'ESPORT

per Joan Antoni Torreblanca

«Els mariques ja són aquí»

«El primer any que vam arribar, notàvem les mirades. "Els Panteres, aquests són els gais..."», devien pensar», relata Jon Domínguez de 33 anys, integrant en la modalitat de rem del club esportiu LGBTI Panteres Grogues. «Després de disputar diverses competicions li van dir al nostre entrenador, una persona que ja duia molt bagatge en l'àmbit del rem: "Ostres, Ricardo! Si els teus nois són normals!"», recorda rient Domínguez. «Clar, cony! Què penses que són si no?», els hi va respondre textualment el tècnic. «Se'ls hi van trencar completament els esquemes. Es pensaven que no tindríem cap mena de força per remar... És el prototip de les persones gais que ells tenien al seu cap. En canvi, ara ja ens consideren un més. Crec que tot plegat, com els comentaris i els riures,

es fa des del desconeixement», subratlla Domínguez.

«Realment, l'objectiu de Panteres ha de ser crear consciència que hi ha altres realitats. Trencar els esquemes, normalitzant les persones LGBTI. Estar als llocs, que ens vegin. El típic comentari de "els mariques de Panteres ja són aquí", que no el diuen però segur que el pensen, per nosaltres és un orgull, ja que almenys els fem reflexionar», reivindica aquest remer de 33 anys. D'acord amb les vigoroses xifres de l'entitat esportiva, sembla que estan aconseguint el seu propòsit: en acabar el mes de gener, Panteres Grogues comptava amb 1.083 socis i fins a 32 seccions, tant esportives com de lleure. Entre les seves files hi ha esportistes amateurs i federats, i algunes de les seves modalitats competeixen en les lligues catalanes. La

immensa majoria de les pràctiques esportives les desenvolupen en pavellons públics, que lloguen. Creat el club l'any 1994, enguany bufen les espelmes d'un quart de segle de vida. «Aquesta és una forma diferent de relacionar-se i socialitzar amb altres persones LGBTI, enfront del món de la nit, de l'alcohol, del sexe i del *rock and roll*, que d'això ja hi ha una oferta importantíssima», resumeix Toni Travieso, president de Panteres Grogues.

Malauradament necessaris

«Tenim molta gent que potser ha estat en algun altre club practicant esport i, pel fet de no ser heterosexual, ha tingut problemes», subratlla Travieso, remarcant que aquesta agrupació de persones fora de l'heteronormativitat continua sent molt necessària en ple se-

«Ostres! Si els teus nois són normals!», li van dir en una ocasió, uns contrincants, a un dels entrenadors d'aquest club esportiu LGBTI, després de veure com els integrants de Panteres Grogues realitzaven un bon paper en la competició. «Clar, cony! Què penses que són si no?», els hi va respondre el tècnic, orgullós. Per més copes i medalles que pugui haver gestat el club, en 25 anys d'història, aquest, el de la normalització de les persones LGBTI en l'àmbit de l'esport, un camp especialment homòfob, és el seu triomf més destacat.

gle XXI. «En l'esport, jo crec que trobem LGBTIfòbia en totes les modalitats, el que succeeix és que al futbol, en ser la pràctica majoritària, es visibilitza més», afegeix. «Un dels objectius que hauríem de tenir com a associació és desaparèixer, mentre siguem necessaris és perquè hi ha circumstàncies que justifiquen que existim», raona Jordi Masnou, membre

de la junta del club. «Ens trobem amb gent que no ho entén, fins i tot en casos de persones obertes de ment. "Per què sou un club només LGBTI i no per a tothom?", em pregunten. Jo els hi responc que som una entitat per a tot el món, però bàsicament pel col·lectiu, perquè segueix existint la discriminació», puntualitza el president de Panteres Grogues.

En el cas de les persones transsexuals, el club és un oasi en mig del desert. A banda de l'ambient de respecte mutu que intenten procurar-se els integrants del club en general, Panteres vetlla perquè les persones que estan realitzant la transició de gènere «se sentin bé, acollides, tranquil·les i còmodes, com un més», assegura Travieso. Per a tal fi, habiliten vestuaris íntims,

Un refugiat enici per homofòbia que ha trobat l'amor en l'esport

«Tenim el cas d'un noi que va arribar a Catalunya amb l'estatus de refugiat polític per homofòbia. En tenir Panteres Grogues un conveni amb l'associació Acati, que es dedica a acollir estrangers LGBTI per incorporar-los a la societat catalana, va entrar a la secció de futbol. Quan va arribar al club, estava dins l'armari i, per descomptat, arrossegava moltes idees fruit de la cultura en la qual havia hagut de viure i de tot el que havia patit. Ara fa tres anys que és amb nosaltres i s'ha casat amb un company seu de la secció de futbol. Està completament fora de l'armari i fins i tot al Pride va pujar a la nostra carrossa com un més. Ha experimentat un canvi radical, és una persona completament diferent. És feliç», assegura orgullós el president de Panteres Grogues.

encara que no ho demanin. «Això ho tenim sempre en compte. És la diferència amb altres llocs; potser en un altre club suposaria un problema, per nosaltres no», diu taxatiu, i afegeix: «Estàs a una entitat on tu pots ser com ets, no has d'amagar la teva opció sexual, a més, estàs fent esport al nivell que tu vols».

«Saps que no estàs sol»

Un dels elements que coincideixen a remarcar els diferents integrants de Panteres és que el fet d'acudir a les competicions o als entrenaments en grup els encoratja i els aporta seguretat i fermesa enfront de possibles burles, que no són

habituals, però que continuen succeint de tant en tant. «Sí que passa, però enfront d'això, nosaltres ens en riem o simplement diem: "Sí, aquí venim tots els maricones, i guanyarem!"», comenta rient Lalo Navarrete de 34 anys. «Quan passa això i vas amb els companys, t'enorgulleixes de formar part d'una entitat com aquesta, perquè saps que no estàs sol», remata Navarrete, qui explica que també es troben reaccions a la inversa, molt positives. «A vegades diuen: "Olé aquest grup, què bé!"», afegeix.

En un context on persones LGTBI segueixen patint agressions físiques per la seva identitat de gènere o orientació afectiva-

sexual —casos minoritaris però presents, encara—, el club, ha posat en marxa una secció de defensa personal. En la ment de tots està el cas del noi gai que el passat gener fou brutalment apallissat al metro de Barcelona. «Som pacífics, no volem problemes, però estem a favor de que la gent pugui tenir eines per poder-se defensar d'una agressió en un moment determinat», explica el president. ■

+ info
www.panteresgrogues.cat

Joc de l'escala

Instruccions de joc

El Joc de l'Escala de les pàgines 24-25 et mostra la lluita LGTBIQ i els entrebancs que l'homofòbia i la transfòbia poden significar en la cursa de la vida.

Poden jugar de 2 a 4 persones.

Guanya la jugadora que arriba abans a la casella 28.

A més del tauler de joc (les pàgines centrals d'aquesta revista), es necessiten 4 fitxes (1 per jugadora) i 1 dau.

Totes les jugadores hau de començar a la casella 1 i aniran tirant els daus de manera correlativa, avançant tantes caselles com digui el dau.

Quan una jugadora cau en una casella on hi ha la fitxa d'una altra jugadora, aquesta darrer haurà de retrocedir 2 caselles (si en aquesta casella hi ha una altra fitxa, tres quarts del mateix, i així successivament).

Caselles especials

Casella n° 2

De petit, estant internat a l'escola religiosa, vas patir abusos per part del teu mossèn-professor. Per fugir d'aquesta realitat, avances 2 caselles.

Casella n° 7

Sortint de la discoteca, has patit una agressió homòfoba. Puges per l'escala fins a la casella n° 20 i denúncies els fets sota l'emparrada de la Llei Contra l'Homofòbia.

Casella n° 12

Ets el típic mossèn-professor que abusa dels seus alumnes a l'internat. Te'n vas a la casella n° 4 per tal de que sentis el què és patir abusos i et passes 3 cops sense tirar.

Casella n° 10

Sempre havies volgut ser tota una reinona i poc a poc t'has anat creant la teva pròpia corona. T'has guanyat exercir de *queen* i pugues per l'escala fins a la casella n° 19.

Casella n° 15

Tant taconeig amunt i avall i al final has fet una gran relliscada. Llisesques fins a la casella n° 13 i al veure on has caigut, t'entretens agenollada i et passes 1 cop sense tirar.

Casella n° 16

La teva lluita trans ha estat tot un èxit. Puges per l'escala fins a la casella n° 27 i allà et canvies el DNI amb tranquil·litat, sense que intervingui cap metge en el procés.

Casella n° 18

Mai has parat de ser activista. Puges per l'escala fins a la casella n° 26 per contemplar des d'aquesta talaia els avenços aconseguits pel què fa als drets LGTBIQ.

Casella n° 20

Al veure una parella de noies fent-se un petó, has fet el típic insult suposadament graciosos però totalment lesbòfob.

Baixes per l'escala fins a la casella n° 7 i t'esperes 2 cops sense tirar a que la Llei Contra l'Homofòbia dictaminis quina sanció et cau.

Casella n° 21

Finalment —ja era hora, guapa!— t'has atrevit a sortir de l'armari. Fas un salt fins a la casella n° 23 i allà et fas un petó en públic amb la teva parella.

Casella n° 23

Tens dubtes sobre si dir o no dir a la feina que ets gai. Apa, llisques fins a la casella n° 23 i et quedes 1 partida ben armariada i sense tirar.

Casella n° 26

No saps si anar al Pride, a la xerrada *queer* del centre cívic del barri, al festorro de l'escuma, o quedar-te al sofà de casa veient per la tele les imatges de la manifestació gai de Nova York.

Casella n° 18

Baixes per l'escala fins a la casella n° 18 per recordar els teus ja massa llunyans temps d'activista.

Casella n° 27

Ets trans i t'acabes de canviar el DNI sense problemes. Baixes per l'escala fins a la casella n° 16 per retre homenatge a aquelles persones que t'han precedit i que, lluitant, han aconseguit aquesta fita.

SERVEI D'ATENCIÓ INTEGRAL LGTBI

UNA EINA CONTRA LA DISCRIMINACIÓ QUE GARANTEIX ELS TEUS DRETS

El Servei d'Atenció Integral LGTBI (SAI), que s'està creant a les comarques i ciutats de Catalunya, ajuda a les persones que pateixin o estiguin en risc de patir discriminació o violència per orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere. Si et sents discriminada, si detectes homofòbia o transfòbia, o si senzillament vols més informació, no dubtis en aprofitar aquest servei que, estiguis on estiguis, tens a prop de casa.

Amposta

SAI local
Carrer Sant Roc, 14
977 702 456

SAI comarcal del Montsià
Plaça Lluís Companys, s/n
977 704 371

SAI territorial de les Terres de l'Ebre
Carrer de Ramon Salas, 33
977 706 534

Balaguer
SAI comarcal de la Noguera
Passeig d'Àngel Guimerà, 28-30
973 448 933

Banyoles
SAI comarcal del Pla de l'Estany
Carrer Pere Alsius, 12
972 580 388

Barcelona
SAI central de Catalunya
Carrer Sepúlveda, 148-150, 6è
935 517 717

SAI territorial
Carrer d'Albareda, 2-4
935 544 246

Berga
SAI comarcal del Berguedà
Carrer Barcelona, 49, 3r
938 213 553

Blanes
SAI local
Plaça Argentina, 5
972 336 207

Calafell
SAI local
Plaça Constitució, 5
977 699 009

Cervera
SAI comarcal de La Segarra
Passeig Jaume Balmes, 3
973 531 300

El Pont de Suert
SAI comarcal de l'Alta Ribagorça
Carrer Aiguestortes, 10
973 691 264

El Prat de Llobregat
SAI local
Plaça de l'Agricultura, 4
933 790 050

El Vendrell
SAI comarcal del Baix Penedès
Carrer Andreu Nin, 1-3
977 157 177

Esplugues de Llobregat
SAI local
Carrer Àngel Guimerà, 38
900 300 082

Figueres
SAI comarcal de L'Alt Empordà
Carrer Nou, 48
972 677 050

Gandesa

SAI comarcal de la Terra Alta
Carrer Povet de la Plana, 4
977 421 659

Girona
SAI territorial
Plaça de Pompeu Fabra, 1
872 975 958

Granollers
SAI local
Carrer Portalet, 4 4rt
938 426 714

La Bisbal d'Empordà
SAI comarcal del Baix Empordà
Carrer Tarongers, 12
972 642 310

La Seu d'Urgell
SAI comarcal de l'Alt Urgell
Plaça Soldevila, s/n
973 354 102

Les Borges Blanques
SAI comarcal de les Garrigues
Avinguda Francesc Macià, 54
973 142 658

Lleida
SAI local
Avinguda de Tortosa, 2
973 700 457

SAI comarcal del Segrià
Carrer del Canyeret, s/n
973 05 48 00

SAI territorial
Avinguda del Segre, 5
973 703 679

Lloret de Mar
Biblioteca municipal
Plaça Pere Torrent, 1r
972 347 172

Manresa
SAI local
Carrer de la Canal, 6, 1r
938 752 310

SAI comarcal del Bages
Carrer Muralla de St. Domènec, 24
936 930 363

Mataró
SAI local
Carrer de Cosme Churruga, 88
937 022 812

Mollerussa
SAI comarcal del Pla d'Urgell
Carrer Prat de la Riba, 1
973 711 313

Móra d'Ebre
SAI comarcal de la Ribera d'Ebre
Plaça Sant Roc, 2
977 401 851

Olot
SAI comarcal de la Garrotxa
Plaça Palau, 8
972 266 644

Palafrugell
SAI local
Carrer Pals, 77
972 611 879

Puigcerdà

SAI comarcal de La Cerdanya
Carrer Alfons I, 50-52
972 141 313

Reus
SAI local
Plaça Patacada, 9
977 010 672

SAI comarcal del Baix Camp
Carrer Dr. Ferran, 8
977 327 155

Ripoll
SAI comarcal del Ripollès
Carrer Progrés, 22
972 715 839

Sabadell
SAI local
Carrer de Vidal, 146
937 246 167

Sant Boi de Llobregat
SAI local
Carrer Ebre, 27
936 351 200

Sant Cugat del Vallès
SAI local
Avinguda de Gràcia, 50
935 657 000

Sant Feliu de Guíxols
SAI local
centre cívic de Vilartagues
Pl. Salvador Espriu, s/n
972 820 101

Sant Feliu de Llobregat
SAI comarcal del Baix Llobregat
Parc Torreblanca, ctra. N-340,
km 1249
936 852 400

Santa Coloma de Farners
SAI comarcal de la Selva
Carrer del Prat, 1, 1r
872 973 003

Santa Perpètua de Mogoda
SAI local
Carrer Pablo Picasso, 32
935 604 205

Santa Coloma de Gramenet
SAI local
Carrer Pompeu Fabra, 22
934 661 411

Solsona
SAI comarcal del Solsonès
Carrer Dominics, 12
973 482 003

Sort
SAI comarcal del Pallars Sobirà
Carrer del Mig, 9
973 620 107

Tarragona
SAI local
Plaça Imperial Tarraco, 1
692 930 204

SAI comarcal del Tarragonès
Carrer Les Coques, 3
977 244 500

SAI territorial
Avinguda d'Andorra, 7 bis
977 241 935

Tàrrrega
SAI local
Plaça Major, 1
973 311 608

SAI comarcal de l'Urgell
Carrer Agoders, 16
973 500 707

Terrassa
SAI local
Ctra. de Montcada, 596
937 315 982

Torelló
SAI local
Carrer Enric Prat de la Riba, 17 /
Ronda del Puig, 2
938 594 272 / 938 593 612

Tortosa
SAI local
Carrer Enric Bayerni, 4, 1r
977 585 810

SAI comarcal del Baix Ebre
Carrer Barcelona, 152
977 445 308

Tremp
SAI comarcal del Pallars Jussà
Carrer Peressall, 5
973 654 818

Valls
SAI local
Ctra. del Pla, 37-A
977 614 040

Vic
SAI comarcal d'Osona
Carrer de la Llotja, 1, 2n
937 027 284

Vielha
SAI d'era Val d'Aran
Carrer Major, 36
973 642 560

Vilafranca del Penedès
SAI local
Plaça Penedès, 3, 2on
938 920 358 / ext. 3283)

SAI comarcal de l'Alt Penedès
Carrer Hermenegild Clascar, 1-3
938 900 000

Vilanova i la Geltrú
SAI local
Plaça de la Vila, 8
938 140 000

SAI comarcal del Garraf
Plaça Beatrú Claramunt 5-7
938 100 410

Si vols
informació o
defensar els
teus drets

No et tallis!!

a
prop
teu
tens
un

XARXA
SAI

SERVEI D'ATENCIÓ INTEGRAL LGTBI